

2/8°

1498

α

N j e s c h t o

w o t

2/8° 1498 a

Nebo Docter Luthera

teho Wobnowenja kšesčizijanskeje Zbrkwoje,
aby Reformazona, 1498 a

Serban k Wuzitku.

(Moras, Jan)

w B u d e s c h i n i
cziščezane pola Jana Gottlieba Lehmanna,
Knihowcziščezerja.

1817.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through.

Fragment of text from the adjacent page, showing a vertical column of characters.

Luby Lasowarjo!

Zara sKwatom je so stało, schtož ja tudy wot
Luthera a teho Wobnowjenja teje Escheszianskeje
Zyrkwoje psches neho, teho Reformatziona, roz
madzje sczanył a napisał bym. Pschetož jako
pschezo we Zeitonkach widzich a lasowach, so bu
dže ktemu njetsischemu Zubelljetnemu Ssweczenu,
jako Luther psched 300. Ljetan: i ton 31ty Octbr.
we Wittenberku ton Reformatzion sapoczal je,
tak wele we Njemskim pisane a wohndawane,
da ja, a to njek psched zjomi Medželami, na to
padžech, dy by schal tejsch njeschto wot Luthera a
teho Reformatziona sa naschich lubych Sserbow
napisane a czischezane byto! Alle — wono je žy
posdsje ton Czajžy krotki — a schtož me nastupa,
da so ja hischče ženje nejšym swjerik a skroblik
njeschto pisacz a wohndacz. Alle ta Myšl, a so
mi bje, kajž junu nasch Sbožnik džesche: „mi je
žel teho Luda, pschetož woni nimaju nicžo kZydži“
„mi je žel teho Luda, pschetož won nima nicžo
kLasowanju“ me pschemo. Za wobhonjowach
so kysje, hač molo hischče schto czischezane
byč, hač do teho Reformatzions Sswedzenja.
A jako

Al jako so mi Madzija sczini, krynnych so ja, a
bedzjach skoro wodnjo a w Mozju te posyljene poljes
cza Medzel, wsach njescto k Pomozju a sestajich
tuto hohrje, a ton Knes me ktemu posylni. Bralich
je wono s Kwatom pisane, tehodla dyrbi mi! Dos
broczi dzerzane bycz, dy by so we tem a tamnem
njeckajki Smolk namekal.

Temu lubemu Knesej Lubenskemu, popoldnis
schemu Prjedarej pschi delnej herškej Zyrkwi
w Mjestzi so pschitem sjaunje dzakuju, so je mi to
Poredzenje teho Czischczenja wobstaral. Boh
zonuj jeho Lubosz k swojim Szobubratram, nas
schim lubym Sserbam, kotraz budze so na Pschis
chodne na to a druge Waschnje hishcze sjaunischo
dzjelata wopokasacz moz.

Tuto Pisniczko pak pozonuj ton Knes nasch
Sboznik na naschich lubych Sserbach, k Woba
stajnoszi we Wjeri a wbohabojasnem Ziwenu.
Dyrbjalo so jim lubicz, a woni zadanje po njes
czim wjazju mjeli, jako po jenem mjeskaznem Pis
mi, a Boh Ziwenje a Moz ktemu dat, niolo bycz,
so by so hishcze njescto stalo.

w Belecziini ton 23ty Octbr. 1817.

Jan Mros,
Duchowny we Belecziini.

Ini Staw.

Wot teho, schtož so niekotry Czaj do Luthera sZyrkwju podalo a k Wupoljepschowanju teho Kscheszijanstwa pomhato a czinilo je.

Dyž Boh njeschto Wulke a Wogebne priotkma, da dyrbi so dziwnje czinicž, so by to jeho mudre a dobre Wotpoladanje dostate bylo, a mono dyrbi so to posnacž, schtož Davit we 92. Psalmi, w 6tej Stuczzy praji: „Kneže, Tvoje Myšlje su tak jara łoboke“. Wono so ktemu dziwnje hottuje, schelake dyrbi ktemu služicž, a wulke Wjezy so predy podawaju; a ton słaby Człowek jo nesrosemi, schto ton Knes priotkma, hacž so mono spogledy wopokaze, so ta Wjez jena Wjez Boža byla je, kiž je ju k Kwalbi swojeho kragneho Mena mudrije wuwesž wedzil. To je so pschimschjeh wulkich Podatkach teje Zyrkwie Božeje wopokasalo, a tak tejšch pschi tem Wobnomenju teje Kscheszijanskeje Zyrkwie a Evangelskeje Wuczby psches teho nebo Docter Luthera, ton Reformation menowany pschi kotremž Pomenowanju tejšch my wostacz žemy, dokelž tožamo junu wot Niemcow hohrjesate je.

U

Ton

Ton Reformation nastupa poprawem jene Poljepschenje teje Escheszianskeje Zyrkwje, snuzkach a wonkach, won dzjesche na Wuczbu a Žiwjenje. Wono mjejesche so prjedy Luthera a jeho Reformationa stej Escheszianskeje Zyrkwju runje tejšch tak, kaž junu do Krystusoweho Czaka stej Židowskeje Zyrkwju, so hižom dolho predy, ton Prophet Jesaias skorzi: „byla Kowa je Kora, žnla Wutroba je wutka; wot spody Nohi, hačž Kowu nicžo strome neje na nim, ale Kany, Mordreny a Žytsenja, kiž nejsu samjasane, wobale ne ani s Woljom wotmjachknene“ Jes. 1. v. 5 a 6. Pšchetož to Sswjetlo toho Evangeliona bjesche tak sacžmite, so bje schudžom luta tołsta Czma, a Jesurowa Wuczba bjesche pschestellowana a scžlowski Wustawkami smjeschana, so wona wjazy k Snaczu nebje, a jo s Wjeru jara hubenje wohnladasche. To šwjate Pišmo nihto nesna jesche, a Bože Słowo bjesche psches cžlowski Wustalki a Bafnicžki sahnate. Na Mjesto, so by na Klierkach Ludžom Bože Słowo prjedowane, ta sbožnych cžinjaza Wjera do Jesom Krysta wuczena, Boža wulka Nada a Luboš; Posłucharjam k Wutrobi kladžena a tak ta Zyrkej aby ta Šmejna Krysturowa twarena byla, k Pšchizenjenju dobrych Płodow, a k Wedženju prawje pobožneho Žiwjenja, na Mjesto teho bu Ludu ta Moz Baniža a jeho Czessenje pschikwalene, ton samy bohi Lud napominany a ktemu džeržany, prawje wele dobrych Skutkow cžinicž, to je Skutki, kotrež Mincham a Popam pšeknje wele wuz pschinešechu, wobšchenkowacž, te Snamenja
a Bjeldy

a Bjeldy tych Sswjatyx jako wobsebie teje swjas
teje Marie, kotrejez dzimwolpolne Bjeldy a Sna
menja tam a sem bjechu a stejachu, bohacze wob
daricz, tehорunja, so bychu wele Mischow laso
macz dali, a dobre Ssluby a bohate Wotkasa
nja Klostheram czinili a to a druhe tehорunja.
Czi Wuczerjo bjechu sami snajweczjo jara newjes
domni, a czim wetschej Czjemnoszi a Newjedom
noszi bu ton bohi gemein Lud dzerzann. To, so
jeno ta Wjera do Jesom Krysta, kotraz we Lu
bozi dzjelawa je, a jene swjate žiwjenje psched
Bohom placzi a jemu spodobne je, to nichto ne
wedzische, ale stem so pyttachu Bohu spodobacz,
dyz wele Paternosterom, aby Wotzenaschow aby
drubich Modlitwow po Paczerkach spjewachu, hacz
so runje wes Muternosze sta; dyz so k Sswjatym
modljachu, Wollfohrty na sa swjate dzerzane
Miesta cziniachu, so wele posziachu, a Czjelo
czeschy pojimachu, a schelke druhe.

To Najhorsche pschitem bje, so czi Pastorio
teje Zyrkwje, kotsiz dyrbjachu tu Gemejnu Krystu
gowu ladacz a twaricz, s dobrei Wolu pyttachu
Lud we Newjedomnoszi Pschimjeri a Bludu jako
jaty dzerzecz, dokelz bu jim psches to losche, swos
ju Moz a Kneistwo wobtwerdzicz, a swoj Dobyt
psches to k dobremu žiwjenju a Kormenju namekacz.

Temu schitkemu dyrbesche poprawem s Wer
cha sem, wot teje zyrkwinej Woschnosze woba
rane bycz, ale wono rjeka, kajkiz Knes, tajki
Wotrocze, pschetoz ta zyrkwina Moz a to dus
chowne Kneistwo bjesche tedym we Rukomaj reho
Romskoho Bamza, sa czimz bjechu hižom njekotre

Sta Ejet sem Bamžojo stali a jo tak da'oko pschis
nefli, so so schitko psched nimi sibomasche, haj Kejzor,
Kralojo a Fierstojo so psched nimi pokorjachu.
Woni wudawachu so sa widomnych Gastupe-
rjom Krystuša tudy na Semi a pschizpiachu sebi
Mož na człowski Sswjedomnju, na Wjeri,
Žiwenu, Frejotczi a na Kubli a Samoženju.

Pschiwšem tem woni niczo mene to nebjes-
ču, schtož woni bycz dyrbeli, menujzy Pastyrjo
teho Stadla Krystušoweho a Wajchtarjo na jes-
ho Gmejni, ale wędzichu jene ste Žiwenje, mew-
chjeh možnych człowskich Boschtach, a wnenož-
nym Pscheczinenju, kczomuž woni sewschjeh Kra-
jom pyttachu Penesy na so czanycz, a so wot
Pota teho bohého pschiwjerneho a w Bludu djer-
žaneho Luda kormicz. Hacz da runje tejšč Mus-
žojo bječu, kotsiž to nuzwidzichu, a tu škodu
Josephowu, to je, teje Zyrkwoje wobzarowachu,
da so woni tolla škroblicž nečinjajachu, so temu
napscheczimo stajicz, jeli nochjechu, so by so na
nich wschitkon Njew tych Popow wuljal, a woni
wot Bamža do *) Bonna sastoreženi nebyli;
aby ktwerdemu a kłobokemu Zastwu, a knaj-
weczim Czwilam, aby kziwpm Spalenju na
Sczjepołu, po Njemskim, Scheiterhauffen,
wotšudženi nebyli.

Zedyn srudny Herempel wot teho bu Hus,
Potryž Sto Ejet predy Luthera žiwj bje, a wot
kotrehož šnadž je ton a druhi tych Lasowarjom

*) To je, frej jako Ptacžk posnaty bycz, na kotrymž so kojž-
dy sapschjecz a jeho moricz može che.

tuteho njeschto klyškat, ale ženje nicžo prawe a
zyle. Tehodla budže jo tudy na prawym Blaku,
njeschto, a tak wele hačž možno, skrotkim wot
neho prajicž.

Jan Huš, narodženy 1373. w Huspnezy we
Czjehskej, a nato 1389. duchowny Wuczer
w Prahsy, jedyn jara derje wucženy a sprauny
Muž a luby Prjedar, kotryž bje psches to Sasow
wanje teho, schtož jedyn wjesty Wiklef, jedyn
Engeländar, a druhsy wot teje czisteje Wucžby
Božeho Słowa pižali bjechu, křwjetlischemu
Posnaczu a křuzwidženju tych falschnych Wucž
bow, Pschistatkow a Skazjenja teje Zyrkwie pschi
schot, a wot kotrehož ton czjehski Kral a Kejzor
Wenzel sam džesche: „tuta Husyža budže mi
gnano hjeschcže słote Zeja nesž. Huš prjedomas
sche pschecžiwu temu Pschypowjedanju a Spos
schčženju teho Wodacža Kjechotw sa Penesy, ton
Obloš menowany, a pschecžiwu stemu a pohors
schowazemu Žiwjenju teho Duchownstwa. Dos
kelž da šo won kř Samolwenju tuteho dla do Ros
ma, psched Zamžomy Ssud, kotremuž won ža
dany bu, namekacž a postajicž nechasche, da bu
won w Prahsy pscheklyšchany a buchu pschi tej
Składnoszi Wiklefowe Pižma sjaunje spalene.
Won powola šo na jene sjaune Zyrkwine Sroma
dženje, niemski: allgemeine Kirchenversammlung, aby
jedyn romadžje powołany duchowny Ssud, psched
kotrymž won to, schtož wučesche, samolwiež žy
sche, ale to jo nu neby podwolene a bu do Bon
na storčženy, temu Mjestej Prahsy pač ta wot
tra Poručnosž data, šo jeho nedyrbja a nešmje
dža

dža wešebi czerpicz, a won so tehodla do swos
jeho narodneho Blaka Husynejom poda. Dos
kelz da jemu na te Waschnje sakasane bje, nu
czicz a priedomacz, da bynu so won a mudawas
sobe so swisanim a pschelozi teisch njeschto wot
Biblije do Czjechskeho.

Nato bu wot teho pschichodneho Kejzora Sies
gemunda jene Consilium we tem Mjesti Costnia
zv, Schwobiskej, romadzje powakane, Hus
pschenjo zadany a postajeny. Wono namekachu
so ktemu, 20. *) Cardinalow, 150. Biskopow,
100. Abtow 200. Duchownskich Docterow a
150. Pralatow, kajz teiz Kejzor sam a snim
schelzy Kurfierschtojo a druhly Sierschtojo, haj
sam ton Bamz, Jan, ton 23; schizy pak swele
Pychu a swojimi Ssluzomnymi. Hus, kotres
muz bjesche Kejzor Schukljest, ksechernem tam a
sem Kejzowania dal, a kiz teisch wot Bamza
wobtwerdzeny bje, bu njetk zadany a psched ton
Concilium postajeny. Woni bu nato swojich
Knihow dla, we kotrychz won te schjesz Punkty
jako nepravne Wuczby a jako Bludy saczizny,
menujz to Pschemobroczenje teje Woblatki we
bozim Wotkasanju do, so tak praju, czjelneho
Czjela Krystusoweho, tu Wjeru, so so Bamz
molicz nemoze, to Modlenje k Swjatym, tu
Moz teho Wodacza tych Rjehow wot jeneho we
wul

*) Ze najwosche duchowne Ssluzby we podjanskej Zyrkwi,
jako wosebje czi Cardinaljo, Bamzowi Nadziczeljo a wot
kotrychz a skotrychz won wuswolenny budze.

wulfin
powan
a Ha
bu te
jako
jemu
djerjec
jeno
Bludo
wele
heho
žane
Sw
sše,
noh
Jeho
jeho
Wot
na sw
bole
wino
sch
sw
so sat
by je
džie,
Relia
*) K
ft
c
**)

wulkim Njechu žiweho Duchowneho, a to Rus
powanje a Pschodawanje duchownych Ssluzbow
a Hamtow, pschekłyschany a budženy. Won
bu tehodla do jenoho Kłoschtera saschperowany, a
jako so won na swoj Schukljest powoła, da bu
jemu wotmolwene: *) „Kezariam so Wjera
džeržecz netreba. Hus džesche, so ze rad wumrecž,
jeno so budže se swjateho Pišma Smolka a
Bluda dowedženy, ale na to neby kedžbowane,
wele mene, so bychu sebi Prozu sali, jeho dru
heho pschekwjetšicž. S Krotkim won nenamela
žane Mjesto k Samolwenju a dofelž won to
Sswoje, schtož won reczał, wucził a pišal bje
sche, **) hohrije sbjenycž a sa neprawe posnacž
nochžysche, by won k Ssmercži wotšudženy.
Jeho Pišma dyrbjachu spalene a won swo
jeho Hamta wotšadženy byčž. Jako jemu to
Wotšudjenje priotklasowane bu, da klecžesche won
na swojich Kolenach, a jako won pschezo hjeschče
bole wobškoržowany bu wobšwjetšić swoju Nes
winosč, ale won neby šlyschany, ale bu wušmje
scheny. Nato bu won swojeje duchownskej Dra
sty wušlecženy, jemu Kelech do Ruki daty ale sa
so saty stymi Sslowami: Ty saklaty Judascho
by jeho nedostojny. Hus pak reknu, so so na
džije, hjeschče dženska we Božim Kralestwi ton
Kelič picž. Jemu bu paperna Krona, na ko
trejž

*) Ketzarjo su sa tajkich džerženi, kiž praweje Wjern nimaju,
ktej prawej a wjernei Zyrkwi nešluscheju a tehodla sa
ožipnenti Ludžo.

**) Njemškie: keinen Widerruf thun wollte.

trejž bjechu czo Czerczi molowani, hohrjestajena.
Jeho Duscha bu temu Czertej podata, Hus pak
djesche: ja ju podam mojemu Knesej Jesusej.
Won bu nato ton sty Julius 1415. na *) Sczjes
potzu spaleny. Za paperna Krona pany jemu
blisko pschitem Sczjepotzu s Kowu, ale czi Wo
jazn stajichu ju jemu saho na Kowu, a djjachu,
so dyrbja so czi Czerczi, kotrymž so won podak
je, sobu spalicz. Won wumrje pschi wesetym
Spjewanju a Modlenju, tak, so so samo jeho
Pscheczwnizy jeho Wutrobitoski djiwachu, kajž
teisch woni to posnacž dyrbjachu, so won jedyn
fromny Muž byl je. Prajene budže, ale zylje
wjeste neje, so won se swojeho Sczjepotza Kudu
prajit je: „dženž peczeczje my Husyju, ale sa Sto
Ljet budže jedyn Schwon pschindž, kotrehož bu
djecze nepeczeneho wostajicž dyrbeež.“ Teisch so
poweda, so je jena Zonka Walczk Drena kjeho
Sczjepotzej pschinešla a pschipomozita, a won
prajicž dyrbjal: „D ty swjata Kuposz!“ Jeho
dobry a swjerny Pscheczal, Hieronymus
s Prahi, teisch Buczer aby Duchomny we Prahsy,
bu krotzy nato na rune Waschnje spaleny. Won
zwar bje sobu do Costnizy pschischol, so by Hus
kej Kpomozy stat, ale dokelž widzische, tak so te
mušamemu djesche, poda so won melczo preicž,
prjedowosche duzy, by pak pschimneny a saho do
Costnizy pschimedženy. Hacz da teisch runje jeho
žaneho Smolka aby Bluda dowesž nemožachu,
da

*) Scheiterhauffen.

da to
bysch
Sch
jenu
nato
mam
faha
sche,
haj
Moz
ton
tajka
sche
cjern
ton
dlenj
pred
mjeje
sje,
czeny
nu,
spal

*)

Da tolla wołachu: spalczje, spalczje jeho. Jemu
 byshtaj Ruzy, pschi jennym Stopi stejo, wokolo
 Schije swjasanej won dwaj Dny tak stejo wosta-
 jeny, a pogljedy do Zastwa cziknenn. Won bu
 nato vscheklyschany, a dokelz won ho tym Pisz-
 mam Wiflefa a Huga wotrez; aby je wotpschi-
 bahacz noczjesche, hacz runje swoprietka kabla-
 sche, ale ho smolom saho a czim moznischo smuzi,
 haj na tu Ssurrowosz a jich neprawje wuziwanu
 Moz wutrobiczje hwareusche, bu won teisch 1416.
 ton 26ty Mej spaleny. Wono bu jemu teisch
 tajka Krona hohrjestajena kajs Hubej a troschtowa-
 sche ho stymi Sslowami, schaf je ton Knes Krystus
 czerniomu neß, a dzjesche teisch s Wegekoszu na
 ton Sczjepolz a wumrje tak pschi wutrobnem Moz
 dlenju jako Martrar, teisch bu jeho Popel, kajs
 predy Hufowu, do Rheina smetany. Tonkamy
 mjejesche hjeschcze ljepschi Dar dobreje Kecznivos-
 sije, hacz Huf, a bjesche teisch hjeschcze bole wuz-
 czeny; jeno teisch drudy hjeznischi we Ssurrowe-
 nju, teptasche junu te *) Reliquije s Mohomaj a
 spali Oblozlisty.

Pshes

*) Reliquije bjechu wot fastarska sbotkne Wjezy, wot Kry-
 stuska a tych Sswjatych, kotrez buchu sa hwjate dzerzane
 a czeszene, a kotrymz bu Dzirwow - polna Moz pschizpi-
 ta; jako njeshto Ssyna steho Korta, we kotrymz Jesus
 lejzak bjesche; njeotre Krepki teho maczerneho Mloka,
 jako jeho czischika je; njeotre Drowniczka Krystusowe-
 ho Kschiza, jako teisch Hofsje, skotrymiz won na Kschiz
 pschibity byl je; tehorunja njeshto Krowe jeneho Sswja-
 teho, a Martrarja, jako hjeschcze njett teho hwjateho Ja-
 mariusa, a teho runja.

Pšes to bu ton Czjechski Sud jara rosnjewa
 ny a tak rostobeny, so won 1419. k Šhješchkej
 hohrjestany a so ta rostbna a traschna Husiti ka
 Wojna sapoczny, kotraž wot 1420, hač do
 1436. trajesche. Czi Husitojo so nemožnje na
 tymi Podjanskimi weczjachu, paljachu a morjaz
 chu kotowokoto, a sbichu husto te Kejzorske
 Wojska, a to wošebje pšes jich Wodžerja a
 Woscheho, teho Zisku, kotryž jeno jene Wošo
 mjejesche, ale jedyn wotkie widžazy a wutrobity
 Muž bjesche. Czi Mudrišči, kotřiž natem žane
 Spodobanie nemjejachu, žadachu sebi jeno jako:
 tejšch ton Kelich we božim Wotkasanju, kotryž
 sakasany bje, tehurunja, so by Boža: Služba
 we jich Rečži džeržana byla, kotraž bu hewak la
 czanszy džeržana, a to Pominenje teje Duchownej
 Mozy, a so by takama křješchemu složena byla.
 Ale wono knicžemu prawemu a wjestemu nes
 pschindže a czi Husitojo pschecženichu schitko
 s Wojnu, a jako Ziska 1424. wumrje, da stu
 pi na jeho Miesto jedyn s Menom Prokopius, ko
 tryž tesch dobywasche, a bu pod nim Czješka
 Mahriska, Šlesynska, Kejzorska a wošebje
 tejšch nascha Saronška jara wulzy wupuskana, a
 te Mjesta, Drazdžany, Miščno, a schelke druhe
 wotpalene, a so ton Prokopius najbole na tych
 Mjestach weczjesche, džej wodianšy Biskopjo
 swoje Bydlenje mjejachu, kiž bjechu we Costnišy
 pomhali teho Huža k Spalenju wotšudžič. Do
 kelž da bje ton Naumburski Biskop wošebje wele
 ktemu pschickini, da bje woblantnene, to Mjesto
 s Grunta s Bohenjoni a s Mečjom skasje, ale
 na

na jen
 čene.
 Blo
 kopy
 Mil
 nišep
 nach,
 a Šr
 febi j
 bojn
 jemu
 ke D
 fame
 lach,
 speci
 jim p
 schi
 reč,
 bydu
 molo
 tymi
 schem
 tich n
 ho su
 fro
 Hulc
 kane
 snim
 so Š
 swoji
 teho
 to to

na jene dzimne Waschnje bu tozamo motwobro-
czene. Tudy jo tehodla nebudze na nepravym
Blaku, to hjeschce sobu wupowedacz. — Pro-
kopius pziindze psched te Mjesto Raumburg, (6.
Mil sa Lipskom) woblenu jo, a rohjesche jo prjes-
ni ljepschi Dzen schturmowacz a schitko Semi fru-
nac, a schitko s Mecjom sbicz. We kajskej Rohsy
a Strystnoszi to zyle Mjesto tehodla bjesche, moze
sebi jedyn lochzy myslicz. Duz stupi jedyn po-
bozny a mudry Radny = Knes hohrje, a, kajs by
jemu Boh to nuzdal, da tu Radu, so zedza schit-
ke Dziejci, kotrej w Mjestzi su sromadzicz a te-
same wehn do Logera ktemu Prokopiuskej poz-
lacz, so bychy sa te Mjesto prozyle. Dolho dost
speczichu so te Maczerje, ale ton Radudawar-
jim priot dzerzesche, so dyrbia tolla schizy, Star-
schi a Dziejci, a to na hurrowe Waschnje wum-
recz, tak borsy hacz czi Husitojo to Mjesto do-
bydu, kotrej so tolla dzerzecz nemoze, tak pak
moło tolla bycz, so moł so ton Prokopius na
tymi newinojtyimi Dziejzimi smjelicz, a knaimen-
schemu tesame wobnadzicz, dy by tejsch tych Bul-
lich nepscheschonowal, hacz da bu pozljedy do te-
ho swolene. Na to da buch schitke te Dziejci
sromadzene, temu Radnemuknesej podate, te
Hulczata czibzje a te Holczata schitke bjele swoble-
kane, a nietk czenichu te bohe Dziejci Por a Por
snim wohn — skajskej Tyschnoszu so to stalo je, so
so Starschi mot swojich Dziejci a Dziejci mot
swojich Starschich dzjelili su a skajkim Placzom
teho wleho Mjesta wone wohnczanyte su, — ach
to tolla kojzdy czuje, schtuž jeno trochu saczuje
B...

Wutrobu ma —. Skrotkim wone pschiczanymchu
 ktemu Ejewu aby k Rogerej; Wacha bu ljedom
 pscheminena, so jim pschida, dale czanycz; wone
 pschindzjechu k Zeltczi teho Wojskawodzerja, a
 jako bychu meldowane, so won ljedom da nas
 prosycz, je psched so puszczič. Jako je wola-
 da, tefame na Kolenach kleczo widzische jemu wo-
 koto Kolenom padajo, a tak sa Madu teho Mjes-
 ta proschachu, je so ljedom sam Snylsow s dzer-
 zecz moł a te Dzieczi a nawosletku tejsch to Miesto
 wobnadzil, haj tym Dzieczom kasal njeschto
 k Wokschemenju dacz; a dokelz so to s Bischnemi
 stalo je, da pjecza budze hjeschcze njetko koczde
 Eieto, woschje Dzieczom k Wefelu, krotko po
 Jani, psched tym Mjestom, dzejz so to stalo je,
 jedyn Swedzen wobendzeny, kotryz ton Bisch-
 nowy = Swedzen, k Dopomneczu nato, meno-
 wany budze. To da bu tak sobu spomnene, sezo-
 hoz widzimy, schto drudy dobra Nada samoze,
 a tak Boh tu najweczu Nusu a Stypknoš dżiw-
 nie wobroczič moze.

Ezi Husitojo wotczenichu njetk wot Naumis
 burka a czjerjachu swoje Surowenje a Pużenje
 tam a sem, hacz wono kjenemu duchownskemu
 Radyskladowanju pschindze, a bu saho 1433.
 jedyn Concilium we tem Schwejskim Mjestzi Ba-
 sel dzerzane, kotremuz so Prokopius s 300.
 Muzemi swojeho Luda tejsch sobu nuznameka, a
 na kotrymz bu jim to Wuziwanje teho Kelicha
 pschi bozim Wotkasanju podwolene, sczimz sa-
 mem pak jedyn Dziel wot nich spokojom nebje,
 kotsiz

kotsiz
 so t
 na B
 so d
 Konj
 mani
 Wign
 pibex
 esich
 wosta
 a bu
 jouni
 sda B
 cjin
 melch
 schenj
 zecz
 flied
 sbud
 kotsiz
 pried
 byli c
 jim
 Ketye
 jara
 jako
 satoz
 wand
 dnosz
 *) W
 wa

Kotřiz ho *) Taboritojo menowachu, ale, dofelk
 ho tamni, kiž ho Kalixtojo menowachu,
 na Bož tych Podjanskich wobroczechu, woni pak
 ho dale sami dzeržecž nemožachu, da bu njek
 junu Konž teho Pscheczjemenja. Czi tedym tak meno-
 wani Taboritojo pyttachu njek swoju Wjez
 swimami samolwecž, pscheczž jich Wuczba
 pschezo czistyscha bu, ale woni buch u jara pod-
 czischczeni, tehodla ho woni melcžo dzeržachu,
 wostachu pschi swojim Busnacžu jara wobstajni,
 a hu na pschichodne jako czi Währschy Bratsia sna-
 jonni byli. Psches ton Reformation Lutherowu,
 sda ho, hu ho kraj snoweho pohynili, ale tejsch
 czim wetsche Pscheszjehanje czerpick mjeli, a tak
 melcžo ho woni, tak skradžu swoje Stowar-
 schenje a w Potajnym swoju Božu Ssluzbu dzer-
 žecž pyttali hu, da hu byli tolla pschezo husto wu-
 sliedzeni, a wot tejsch snoweho k Surrowenju
 sbudzenych psched Woschnosz a Szud czeneni, a
 kotřiz nejhu swoje ewangelske Wjerywustiaczje sa-
 prjecž, temu wotrecž a ho wotpschibahacz wli, hu
 byli czwilowani, do wobokich Zastwow tykneni, a
 jim Dom a Dwor, Kublo a Samoženje, jako
 Ketzeram sate bylo. Pohljedy hu snajwecžo a to
 jara melcžo pomalu wohnwandrowali, woszebje,
 jako je ho ta Herrnhuthska Bratska Gmeina
 sazozila, haj samo njekotři wot nich, tajkich Wu-
 wandrowanych, hu we tym Wjezci 1722 Skla-
 dnosz k Hohrienatworenju Herrnhutha dali.

Njekt

*) Wot jeneje Hohry, Tabor, w Czjehskes; Kalixtojo pak
 wot Kelcha, kotřiz lacjanskij Calix rjeka.

Njetk da wroczy my so saho ktemu, dzejš stejo
wostachmy. Czim liepschi Njer a Pokoj njetk
smonkach bjesche, czim horsche bje to *) Podobistwo.
Czi Bamžojo wedzichu jene nekšesizjanske, ne-
potsiwe a pscheczinjaze žiwjenje k Pohorschenju teho
Sswjeta, a nichto nešmjedžesche so skroblicž, jim
napschecziwo stupicž. Za nemožna wulka Czrioda
tych Minchow wemschjeh Krajach, na Sta Taus-
sendow, štwuzesche ktemu Sdžerženju a k Wob-
twerdženju jeho Mozy a Kneistwa. **) To Du-
chowinstwo nebjie nitscho liepsche, a czi Popjo dzer-
žachu Lud we Pschirwjeri a Kuposzi, haj snajweczo
bjechu woni šami tač newjedomni, so možachu na
poglijetku ljedom te Epistelje a Sjenja lasowacž.
A dokelž na te Waschnje nemedzichu, kač bychu
Lud wuczili, da panny na te najwetsche Tur-
nosyje a pschewobrocichu Božu Ssluzbu do ***)
Nhy, jako wosebje te najwaznische Podawki teho
Kšesizjanstwa, ton Narod Krystufowmy a jeho
Czerpenie. Tak buchuwarschony pscheklejdoma-
ne, do Snamneja tych Zandzelow, do Josepha a
Marje, haj wono bu Hody ton pschi šwojim pra-
wem Meni pomenowany Morrenfest wobeindženy
so Džjeczi a druge wulke Warschony do Bamža
Cardinalow, a Kralow pscheklejdomani na šmje-
schne Waschnje Božu Ssluzbu rajachu. A lie-
dom šu niedžen 40. Ejet nimow, so je Kejzor Joseph
sakasač, so we postnym Czaju to Czerpenie na-
scheho Šhožnika dale jako jena Dža aby Komō-
dia nedyrbi šweczene byč, jako hewač bylo je,
jedy

*) Das Papstthum. **) Die Geistlichkeit. ***) Spiel.

jedynt
lomal
šu
wojer/
škim
štror
šwom
C
Buch
Wocž
dženje
bole te
pschenj
tešam
šwasa
Wom
by š
šDare
šchtu
ni tu
so by
pschind

jedyn tu Paryschonu nascheho Sbožnika priotkštel-
lowat, kotruž bu na Sdaczje kschizowali, druhsy
bu Pilatuga, swjateho Pjetera, tu Džowku a
wojerskich Wotročkow we tym Woschomjeschni-
skim Dwori a druhsy tehorunja bycz dyrbeli.
Skrotkim, srudnje stejese jo stym Kscheszijan-
stwom do Luthera a jeho Reformatziona.

Ezi Bjepsi, a kotrynz bjechu te Pišma a
Wuczby Wiklefa, Husa a njekotrych druhich,
Woczi wotzinite, czujachu tuto wulke Wobzko-
dzenje a Skazjenje teie Cyrkwe a posnachu pschezo
bole tu Nusnos; jeneho Wuporedzenja a Polje-
pschenja. Ale ta Moz Bamza a ton Strach psched
tejkamej a jeje Weczenjom dzerjesche jim Ruzy
swiasanej, so so na nitscho swazicz neskröblichu.
Wono dyrbesche jedyn Muž ktemu bycz, kotryz
by s Wobokosyje sem s Wutrobitoszu, s Duchom a
s Darami ktemu wuhottowany byl; a tuta Boza
Schtunda so pschiblizowasche, a ton Czaj bje ju-
nu tudy, so ta Pomoz s Ziona pschindz mjejesche,
so by ton Knes swoi jaty Lud wumol; wona
pschindzje a dojndze s Lutherom.

2hi Staw.

Luther wot swojeho Naroda hacz do jeho Reformatziona.

Masch nebo Docter Merten Luther bu narodzeny we tem Ejetzi 1483, ton 10ty Novembra wot kudych Starschich. Jeho Nan, Hanns Luther, bje jedyn Bergmon, a ta Macz s Menom Marscha. Woni bjechu we Eisenachskej, (jene Eierschjinstwo kotrej k Sachsen = Weymarskej kłuscha,) Doma, a bydliachu na Kraju wjenej Ssy s Menom More bliske pola teho Mjesta Eisenacha. Tolla neby Luther tam narodzeny, ale we Mansfeldskej, (hewa k Sachsonske njetej tejsch Bramborskej) we tym Mjestku Eislebeni. Psche toz jeho Starschej dzjeschtaj runje do Eislebena na Hermane a laj tudy ta Macz snim delje pschindzje, a by tam wczeny a jemu to Meno Merten date. Krotkzy potym czenichu woni do Mansfelda, dzejsch ton stary Luther swoj liepschi Kljeb we tych tedy tam jara dobrych Bergwerkach pytasche, a dzejsch won borsy nato jako jedyn Escheszjianski a rosomny Muž sobu do tej mieszczanskej Mady hohrjesaty bu. Dokelz da psche won teho maleho Luthera tejsch Enjeczemu Dobremu a Wuzitnemu hohrjeczanycz, da won jeho jara sahe do Schulje da, haj wono budze prajene, so je jeho do Schulje neß, a temu Wuczerej poruczit, so dyrbi jemu wotry bycz. Tym 14. Ejetzi posla won jeho na wetschu Schulu najpredy do Magdeburka a dokelz tam wobstacz nemozesche pzindzje
won

won do Eisenacha, dzejž hebi swopriotka swoj
Klieb jačo Kurrent-Schuler, na Hafach spjes
wajo, czešy ašlužicž Dyrbesche. Dofelž da so
jeho nuterne Spjewanje jenej pobožnej a samožnej
Kneni lubesche, da so takama po nim hohrjesa a
da jemu pola hebe schjedne Blido a možesche tač
njetk bole bes Starosije a Romdy wuknycž a stu
djerowacž. We tem bjesche won da jara flejšig,
so won hižom to ljeta 1501. a tač haklej 15
ljet stary na Unverstät do Erfurta hičž možesche
a bu hižom we swojim 20tm ljetčji *) Magister.

Do swojeho 20teho ljeta nebje won hjeschje
nicžo wot Biblije woladač, hacž njekotre stare
Wuloženja; kač džiwasche so won teh dla jara
a nemožnje, jako won jenu Bibliju we tej Erfurts
skej **) Bibliotheky nameka, a lasowasche ju siara
wulkim Wefelom. To priene, schtož jemu pschi
tem Pscheladowanju teješameje krasomanju do
Woczow pany, bjesche to wot teje Hann, Samues
loweje Maczerje. 1. Sam. 1. a 2. him Stawi.

Jeho Duchu Dary buch u borsy snajomne
so jedyn wobstarny Duchowny, kotryž knes
mu pschindzje, jako won pschi swojim stajnem
Ssedženju a wele Studjeromanju jara trasch
nje skorit bjesche, knemu k Troschtu džesche:
„Moj Magistere, bydžeje troschtny, wy
ne

*) Jedyn czešny Skodženč, kotryž budže na Universtätach
po jennym pschjestatym Pschepyttanju aby Examinjers
wanju dostaty a bes kotrehož nihto woschu wučerske
Czeš na Universtätach dostacž nemože.

**) Bibliotheka je jene Gromadženje wubernych Knihow.

nebudzerze wumrecz, nasch Boh budze wot was
 hjeschcze wulkeho Muza sczinicz, kiz wele Ludzi
 troschtowacz budze. Pschetož, kohož Boh lubo
 ma, a kohož sebi won knieczemu Dobremu cza
 wycz ze, temu polozi won sahe ton swjaty Kschiz
 hohrje, w kotrejž Schuli sczerpliwu Ludžo wele na
 wufnu." To popylni jeho jara wulzy, a Boža
 Nada jeho moznje pyttasche. Pschetož jako won
 junu s Monsfelda sažo do Erfurta rejsowasche, a
 jeho duzy wulke Newedro trechi, tak so ton Błok
 pornjo nemu jeho dobreho Pscheczela Alexiufa po
 mori, won pak k Semi delje pany, da bu won
 psches to tak jara nastrojany, so won na Mjestzi
 Bohu to Sslubenje sczini, „budze Boh
 jeho pscheschonowacz, da ze do eneho
 Kloschtera hicz dzejž sebi myklesche, so budze tam
 Mjer a Pokoj sa swoju Duscha namekacz". Won
 zwar hewak to w Mygli nemjejesche, pschetož won
 je so junu wot teho wudał a pišal: „Ja habyn
 nebuch rad a lubje jedyn Minch, najmene njedže
 Kormenja a Brijucha dla, ale wono sta so Bo
 jossje Ssmercyje a Božeho Ssuda dla, so ja je
 dyn jako tungowany Sslub sczinich". Won pak
 so nadzjiesche stem jene pokojne Sswjedomnje na
 mekaž a voda so we t. L. 1505 w Erfurtzi do
 Augustinskeho Kloschtera. Jeho Nan pak, jako
 won to soni, nebje na žane Waschnje zylje stem
 spokojom, pschetož won zysche, so dyrbi jeho
 Ssyn te Prawisny studjerowacz, tolla da sebi
 posljedy to lubicz, a wopyttowasche jeho sam
 we tym Kloschteri. Luther podczisny so njete
 schjem wutrym Wustawkam a temu Pojimanju
 Klor

Klor
 jeny
 da
 sch
 seve
 nej/
 doch
 sti
 Mied
 jeho
 schto
 Sst
 ka te
 dječ
 dječ
 sche
 chu
 Dene
 sche.
 Min
 do
 nich
 S
 Klor
 sche
 nep
 cjin
 n) o

Klosterskeho žiwjenja, a hač won runje neska-
ženy na Butrobi a žiwjenju do Kloštera stupi,
da won tolla ton požadany Mjer sa swoju Du-
schu nametacž nemožesche, tehodla so jemu sda-
sče, so won hjesčće teho Dobreho došć cziniš
neje, a pojimasche so pschezo bole, hač won jažo
do čzesčkeje Korosije sapany. Jedyn stary Klosters-
ski Bratr troschtomasche jeho stym Wodaczom tych
Mječow psches tu Wjeru do Jesom Krysta, a to
jeho bole a liepe pošylni, hač schirko druhe,
schtož jemu wot *) Obloša, wot Skutkow a tych
Sswjatych prajene bje. Won dyrbesche swo prijot-
ka te najnische Sstuzby czinič, ton Klošter rez-
džicž a s Mječom sa njon šurjelne Dary roma-
džicž. Džž won wšwjatym Pišmi studjeromas-
sche, da morkotachu čzi druhsy Minchojo a džjaz-
chu, so je to Proščenje Mjaka, Kljeba, Jezow,
Penesow a t. d. Klosterskemu žiwjenju wužitnis-
sche. Wjerno je, džesche Luther šam: „fromny
Minch šym ja byl, a je dy Minch s Minchom stwon
do Nebes pschischot, da žyl tejšch ja wjestyje do
nich pschindž.“

Hač da jemu runje we tym Klošteri te hohrjes
kladžene Skutki, wosebje to s Mječom Pro-
schenje jara čzesčka Wjež bjesche, da so tolla
nepscheczimesche, a bje pschi tutych Wobczježnosach
czim wobstajnišči we Modlitwi, a lasomasche,

B 2

tal

*) Obloš, to je Dostacžje Wodacža Mječow sa Penesy a sa
Cžinenje schelkich dobrych Skutkow.

tał wele hačž won Czaja dobycz mozesche, we
 swojej lubej łaczanskej Bibliji, wkotrejž won tał
 znajomny bu, so mozesche we nej schitko smolom
 namekacz. Pošljedy wupomha jemu ton Sa-
 stojnik teho Augustinskeho Ordenu aby Rjada
 wohn, s Menom Knes wot Staupik, jedyn
 rosomny a mudry a wot teho Kursjerschy we
 Sachsonkei, Fryedricha, pomenowany ton Mudry,
 wokozy kedžbowany a derjedzeržany Knes, so
 won sa neho pola teho Kloscherskeho Prlora re-
 ezesche, a won dale te masane a niske Sslužby
 czinicž netrebasche, a wjazž Czaja na swoje
 Studjerowanje wazicž mozesche.

Luther by nato snoweho nesprožnje djelaty
 a flejsich. Tał sankny so won do swojeje Zellje,
 aby Kloscherskei Stwitezki, na 3. Dny pospochi,
 jeno pschi Kusziczku Kljeba a Sselje, so by ton
 22ty Psalm prawje samosom wustudjerowacz mol.
 To ljetu 1507. dosta won tu Ssweczinu jako
 Mjeschnik aby Duchomny, a to ljetu nato 1508.
 bu won sa Profesera do Wittenberka powolany,
 dzejž bje wtym ljetzi 1502. jedyn nowy Univerz-
 tat založeny a scžineny. Tudy bu won koro
 jedyn jara luby a dobry duchomny Buczer,
 a dosta tejšch ktemu jedyn prjedarski Haut.
 Zich wele klyschachu jeho rade k swojemu wulkemu
 Dobremu Natwarenju, a wono by hicžom tedyn
 wot neho prajene, so budže so hjeschče jene wulke
 Pšchemjenenje we Bucžbi psches neho stacz, a
 wofebje je dyrbjal jedyn jara derje wucženy a kwas-
 lobny Muž s Menom Polichius wot neho prajicž:
 „tuton Minch budže schitkich wulkich duchomnych
 Dož

Doktrow Eniczomu sczinicz, a jemu žylie nowu
Wuczbu hohrje pschinesz a tu žylu Romsku Zyr-
kei pschemobroczič, pschetož won so žyliej Možu
tych Propheřis kich a Zaposchtols kich Piřimow dzer-
ži a sałoži so žylie na tu Wuczbu Krystuřowu.
We tym ljetzi 1540. bu won woť teho predy
pomenowaneho Sastojnika na tym Augustinskim
Ordeni aby Riadzi, teho woť Staupik,
we Dalejnoszach tych Augustinarjow do Roma
k Bamžej pošłany. Luther dziwasche so, jako
won duży widzišche, so Minchojo psches-
czivo Kłoschterskemu Wustajenju na Piatk Mjago-
jndzichu, a wobřwjetři jim šjawnje, so to pra-
wje neje; cžohoždla woni jemu skoro živenje šall-
bychu, dy by won jim ščjařom wojndž nepytat.
Ale hješcže nemožnišči Džiw bje jo temu bohe-
mu Lutherej, jako won to Mjesto Rom we šwo-
jim wulkim Skazanju wulada a nameka, kotrež
Mjesto bje won tolla sa jene šwjate Mjesto a to
šydo šcheje wjerneje ššeszianskeje Pobozno-
še dzeržat. Žeho wulka Nuternoš pschi Mišči
šasawanju bje jim k Šmjechej, druhšy buchu
šduzentom predy hottowi, hačž won šienej, a
cži, kotřiz bjechu pschi Mišči pomozni, wšlachu
pičez, „cžin, cžin, šaspochi, šaspochi“! Džež
won k Blidu pschindžje, tam šlyšesche won
šchpottarske šecže a te najhorsche Boha ha-
njaze ššłowa.

Luther wuwedže šwoj škutk a šwoje Wu-
rychtowanie derje, ale won so jara šrudny Dom
wroczi, dla teje wulkeje šewjery a teho šleho ži-
wenja, kotrež we Romi namakal hješche. Won
wis

widziſche, ſo tam ſchitko, Czesh, Kralowſtwa, haj
 ſamo te Nebega ſa Penesy doſtate budze a ſo ſa
 to dzerzachu, ſo jeno tam ta Mudrosz Doma je,
 wſchitlich druhich Krajach pak Ludzo lupi bycz
 dyrbja, ſo bychu jeno jim ſwoje Penesy klali.
 Pſchitem pak won dzesche, ſo won tutu Rejzu
 nechal ſa 1000 Schieſnakow dacz, a tuto jeho
 Shonenje, kak jo we Romi ſteji, je na te pſchi-
 chodne Podacza wele wunefko. 1512. bu won
 nuſowany to duchowne *) Docterſtvo hohrjes-
 ſacz, kczomuž ton Kurſjerscha, kiz jeho przydos-
 wacz klyſchal bjesche, te Unkoſty da. Luther
 zwar ſo rosmyslji, tutu najmoſchu duchownu
 Doſtojnoſz hohrjesacz, a ſo ſamolwi, ſo je won
 korowaty a klaby Czlowek, kiz ſnadz dotho zimy
 nobudze, ale ton wot Staupikz knemu dzesche:
 „Wono ſo ktemu hottuje, ſo budze naſch Boh-
 we Nebegach ſkoro na Semi wele czinicz mjecz,
 tehodla budza jemu mlodzi Docterjo a dziełaki
 Muzojo nuſni, pſches kotrychž by won ſwoju
 Wjez weſz moł“. Won da jo, hacz runje ſczescha
 tej Wutrobu, na ſo ſa, a wono je jemu to
 pſchichodnje k Troſchtej a Pokylnenju kluziko, ſo
 je ſo pſchi tem Wumetowanju ſwojich Pſcheczim-
 nikow: „ſchtuha jemu to kaſal je, ſo won tajku
 Meradu we tej kſcheshjianskej Zyrkwi naczini, na
 to

*) To je ton najmoſchi Skobzenk wokoło Wuczennych, kotryž
 na Unverſitatch po Wobhonenju jich Wjedomnoſzow a nato
 po ſiamnym Diſputjerowanju, to je Wureczowanju ſoru-
 himi wokozy Wuczennymi wot jeneje Wuczby aby Wje-
 zy, kotrajž do jich Wjedomnoſze pane, doſtaty budze.

to powołacz mól: „ja bym, jako by me k Doctes
rei sczynili, na swjate Pismo pschibahat, a bym
tehodla po mojim Sswjedomniu winojty, pschi
nim dzerżecz, a jo swjeru a czisze wuczicz”.

Luther dzjelasche njek we hebrejskej, grichiskej
a łaczanskej Neczi a wulożomasche te Psalmu a
ton Ejest k Romskim, a kajz swjaty Pawol to sas
czisfomasche, so na te židowske Skutki a Hegens
sabluzbu spuszczech, tak teisch Luther wuczische,
so so nihto nedyrbi na swoje dobre Skutki horo
dzick, wosebje, kajz je ta Romska aby Podjano
ska Zyrkej žadasche, a pokazomasche hizom tedym
pschimschjem Koswuczenju a Kosreczowanju sdrus
himi Wuczenymi pschezo na te swjate Pismo.
Tehodla bjechu teisch jeho Prjedowanja jara mozo
ne, so, na Mjesto, dwj druhsy schelke bajachu,
so jim smiejachu, jeho Ludzo rade kłoscachu a na
neho posłuchachu. Czim bole da Luther so we
swjatein Pismi wobhonjomasche, a pschitem, so
won tym Schtudentam we Wittenberku te Eisty
swj. Pawola, wosebje k Romskim, Galatiskim
a Hebrejskim wukladomasche, czim wecje
Sswjeto jemu hohrjesejndzje a won nawukny
pschezo jażnischo tu žiwu Moz teho Evangeliona
posnacž a tu wiernu Myśl teje Praudoszje psched
Bohom srosenicž. Tehodla won mot teho pisas
sche: „tudy czujach ja smolom, so buch kajz zolje
snoweho narodženy, a so bym njek na jene dobo
jene schjeroko wottemrene Durje do Paradisa nas
mekal, a t. d.” menujzy, jako won to Posnacžje
teje Praudoszje psched Bohom psches Krystuka,
kotrež tej Wjeri pschizpita budže, dosta. Bot
teho

teho wifasche won tejšč to Ejetu predy, hačž so
 ton R.formation sapoczny 1516. na jeneho Au-
 gustinske Mincha wot tuteje jeno šamo psched Bo-
 hom placžazej Praudosžje Krystuškoweje, a kač
 takama nam sluteje Nady wot Boha schenkowa-
 na budže, jedyn prawje ewangelski Ejest, kotryž
 so tak mjejesche: „Što twoja Duscha czini?
 ja bych jo rade wedzil, hačž je so jej nydym šwo-
 jeje hegen Praudosžje wostudžilo, a hačž wona
 wufne so we tej Praudosži Krystuškowej wošče-
 wicz, a šwoje Domjerenje na tušamu stajicz.
 Pschetož we tutym našim Czahu je pschi jich wes-
 le jene howe prosne Pomyslenje, smol pschi tych,
 kotřiž rad fromni byčž jedža, ale nicžo newedža
 wot teje Praudosžje Božeje, kotraž nam we Kry-
 stušku bohacžje a darmo schenkowana budže. Wo-
 ni pyttaju tak dolho dobre Skutki czinicž, hačž
 sa to djerža, so so woni Bohu se šwojimi dobrý-
 mi Skutkami a se šwojej Hegenaslužbu priotk-
 stajicz moža, ščtož pač tolla tak byčž nemože.“
 Ty šy bes nami tejšč teje Myšlje byl, a ja tejšč;
 ale njek wojuju ja pscheczimo tutemu Bludej, nej-
 šym pač hjesčcže domojowat. Tehodla, luby
 Bratse, wuf Jesom Krysta teho Ršizowaneho,
 wuf jemu Česž dacz, na tebi kajž sazwyblowacz,
 (a so a to šwoje Dobre sa nicžo djeržecz) a rez:
 „Ty Kneže Jesuško šy moja Praudosž, ja pač
 Tvoj Kječ; Ty šy našo sač, ščtož Moje bje-
 sche, a mi dač, ščtož Twoje je. Ty šy na so
 sač, ščtož Ty nebjesche, a mi dač, ščtož ja ne-
 bječ.“

*) Menujžy te Skutki.

bjech." Zulej jeho Lubosz wopomin nuternje, da
budzesch steho klotki Trošch dostacz. Pscheroz,
dy bychmy my snaschim Dzielom a Czerveniom
k Wotpoczinkej Swjedomna (aby Duchie)
pschindz moli, czohodla by won mumarjel? Tes
hodla Ty nidze, hacz we nim, se Saczikneniom
so a twojich Skutkow (aby famoswojeho Dos
broczinenja) Mjer namekacz nebudzesch, ale to
mot neho wufnycz, kať won tebe hohrjesal a twoje
Njechi řebi pschizpit je, sato řwoju Praudosz
ktwojej Praudoszi cziniť."

Zuto ze bralich prawje srosemene bycz, psche
toz ton Czlowek, jako mot Natury Njeschnik,
dyrbi pokutnje a poniznje, we Posnaczu teho,
k Jesusej pschindz, we jeho Sagluzbi Radu pyt
tacz, a dyz je ju namekal, njetk řo jemu k řiwe
nju podacz, njetk to Dobre lubowacz a czinicz,
njetko řo we Skutkach dzjelaty wopokafacz, jako
Mlodach teje Wjery, teje Lubosze a teje Dzakomo
nosze. A pscheroz hjeszczje řo nemoze psched Bo
hom na to powolacz, jako na to Swoje, ale
wopomnicz a posnacz, řo je Boh to psches řwoju
Radu, a psches řwojeho Ducha we nim dzjelat.

Lutherej bu we tymřamym Czaku mot teho
predy spomneneho Staupika poruczene, te 40.
Klosterow tych Augustinarjow, we Thuringскеj,
a Mischonsкеj wopyttowacz a je pschepyttacz.
We tych nawufny won hjeszczje pscheroz bole te
Brachi tychřamych posnacz, řczini řhelke dobre
Wustajenja, poruczi tym Mincham to řasowanje
Bi

Biblije a starasche so woskebjje sa nowe a ljevsche
Schulje, kotrychž tedym jara malo bjesche, a
dziej žane bjechu, bjechu jara hubene. Won
tejsch dzejche: „bes Schulow budza ludžo k Ba-
ram a k Welkam scjinent; tak nemože wostacž,
kaj jo je; tehodla zemj Nuku nato stojicž, a
Schulmeisterjo bycž; nebył ja Prjedar, da mi ža-
dym drugi Schtant lubski był neby; ale tu so nes-
druži ladacž, kak jo Sswiet saplaczi a dzerži, ale
kaj jo Boh mjecž je, a jemu lube je.“

3czi Staw.

I.) Ton Spoczatk teho Reformaziona.

Ton Reformazion, aby to wobnowenje teje kšes-
kijanskeje Zyrkwje, nebie žana kajž s Mozu a
s Swatkom tungowana Wjez, ale kajž žama wor so.
A tolla jo nihto prjecž nemože, schtuž tu žylu Wjez
jeje Spoczatk, jeje Wuwedjenje a jejne wazne Woin-
djenje sewschjemi swojimi Płodami, prawje wo-
pomni, so to jena Wjez Boža je, a so ton tajk
wulki Skutk žadym tak slabym Cjlowek, kajž
Luther, neby wurweš a dokonecž mol, neby Boh
snim byl. Nješk da na tu Wjez žamu.

Ta prjenscha Wina, so so ton Reformazion sa-
poczny, bje ton besbožny Obloš, skorymž jedym
Klosterški Dominikanski Minch, s Menom Tetzel,
kajž predy wdruhich Stronach, tak nješk tejsch wo-
kole Wittenberka swoje Wikowanje cžeresche.

Ton

Ton Obloš dyrbesche poprawym we tej podjan-
 stej Zyrkwi jene Spuschczenje tych zyrkwinych
 Schtrasow bycz, dokelz bje wono tedym krej Wjerk
 pschischto, so jene swolne Pojimanje a Kostanje teho
 Czjeta, Polzenje a Woskludzenje, psched Bohom
 saŕtužbne je a k Wujednanju tych Kjechow psched Bo-
 hom ŕtuži. Tchodla, dyz jedyn Spowedny swojes
 mu spowednemu Wotzej swoju Winu posna, ba
 jemu toŕfamy wjestu Schtrasu, po tym Sawlna-
 wanju, weczju aby menschu, hohrjepotoži, so by
 ŕo toŕfamo psches tajku Schtrasu psched Bohom ŕa ŕo
 dobre czinko. Ale dołho jo netrajesche, da by Do-
 bytka dla wuczene, so moza tajke Winy tejšch sa
 Penesy spuczene bycz, a schruž je ŕaplaczi, dosta je-
 dyn Oblošzettel, stym Wobŕwjetsenjom, so njest
 jeho Kjech spuschezeny je. Swopriorka sejudzje ŕo
 wono hjeschczen stutym Oblošom, aby Pschedaw
 njom tych Kjechow sa Penesy; ale wono bu
 Czajku snim pschezo horie, smol, dokelz czi Ba-
 zojo pschezo jara wele trebachu a nidny Penes d
 nakrydnycz nemožachu, a to Prawo teho Obloš
 bjesche ilch, a tak tejšch te wtkowane Penesy sanj
 jim ŕtuschaschu.

Ton Wamz, kotryz w tym Czajku bje, (Menc
 Leo, ton dzieŕaty, bje nemožnje pscheczlnjazn
 jara swoboka, a wono budje wot neho piŕane,
 jeho Muzczenenje we Romi Stotausent Tolerji
 kofchrowato je. So da by swojemu Pscheczlnen-
 hojicz a jemu sa ŕtač moł, da won da jedyn *) si-
 madny Obloš sa ŕlwynch a Mordtych we zytym njei-
 sti

*) allgemeinen

skim Kraju wohnpřacž, stem Budawanjem, so
dyrbi sa te wikowane Penesy ta wulka wofebna
Hauptzyrkej we Romi, swjatomu Pjeterej sweczje-
na, a tehodla ta Peterszyrkej menowana, wutwa-
rena a dotwarena bycz. Tuton Obloflist bu nato
nawsche zyrkwine Durje pschibitn, a wopschimny
wofebje to: „Ja teze najpriotkžy loß praju wot
wscheje zyrkwinej Schtrafy, kotruž ty niedže saßlu-
žit by; potom tejšch wot schitlich Kjechow a Wo-
hejndzenjow Steho, nech by tak wulke, hacž zes-
dža; ja tejšch tebi spuschczu tu Schtrafu teho Seg-
fenera; ja cze tych swjatych Sakramentow dostoj-
neho ezinju a pschestaju teze do teho Schtanta teje
Nawinoszje, we kotrymž ty po twojej Chczenizy bje-
sche; dyž ty wumresch, dyrbja tebi te Hellske Kola
sanfnene, ton Paradies pak wottewreny bycz“.
Temu Erzbiskopej w Mainju, kiž tejšch pschezo
Penesy trebasche, bu to Sromadzenje tych Penesow
ja tuton Obloß podatn, aby, na Polejzu teho
Muzpschindzenja pschepachtowan. Ze Obloßzet-
telje buchu temu Terzelej Wikowanju snimi podate,
kiž huzom stutej Wjezu snajomny bjesche. Won
bje s Rodu s Lipska, a s Dominikanskeho Kloschera
w Pirni, ale po swojim Sadzerzenju jeneho nepje-
neho Žiwjenja, mjejesche pak wofebje ton Dar teje
Keczniwoszje, so mozesche swoju hubenu Wjez lu-
du pschikwalicz a jon se swojej žadlawej Wohru pra-
wje wubłasnicž.

Dyž won do jeneho Mjesta nuzczenische, da bu
jemu ton Bamjowy Freilist teho Obloßa na somo-
rowym Sawczku prjedyneßenn, Minchojo a Mjeschni-
žy, Muzojo a Žony, Stari a Modži dječju jemu
s Ko-

ſ Koroju a ſe Sſwjezami Kufomaj hacz k Kotam na-
 pſhecziwo; tejšch bu ſewſchjemi Swonami ſwonene
 a ſnim tak do Zyrkwje czenene. Na Wolkar bu
 czerweny Kſchiž ſ Wamžowej Koroju ſtajeny,
 a won, ton Tetzal dzeržeſche nanim ſchtu wie
 tak moźnu Kecz ktemu Łudej, we kotrež won ton
 Obloß jako ton najkraſniſchi Dar Bozi ton Ob-
 loßſchiž pak woſchi, hacz ton Kſchiž Kryſtuſowny
 Kwaleſche a poſbjeny, dokelž, kajž wudawaſche,
 Jeſus temu Wamžej ſchitku Mož na Semi dał je, a
 rehodla njek niſcho wjažy tudy prajicz a wobſtaracz
 nima, hacz do Konja teho Sſwjeta — kotre Bože
 Hanenje! — Bje da won na te Waſchnje ton Łud
 we Wjeri na tu Mož teho Obloſa wobtwerdził, da
 ſtupi won pſched ſwoj wulki Kaſchcz ſrjedž Zyrkwje,
 aby tejšch drudy we Frejnym na wulki rumny Blak,
 a pſchedawaſche te Obloßzettelje.

Jeho Schpruch bjeſche: „Tak bořny, hacz ton
 Penes w Kaſchczu klineži, da „Duſcha ſbožna ſny“,
 we Nebju ſyncži“. Koždn Kječ mjeseſche ſwoju
 Zapu; tak placzjeſche ton Kječ teho Mandjelſtwa
 Lamanja 6 Stotny, Wurubenje Zyrkwje a falſchna
 Pſchibaſa 9. jene Mordarſtwo 8. Stotny, Kuſto-
 wanje 2. Stotaj, a menſche Kjechi mene. Žadyt
 Džiw, dyž rehodla nemožnje wele Łuda knemu pſchi-
 kadžowaſche, dokelž možachu tak ſloſchtm ſwojich
 Kječow wobycž. Zolla ſta ſo jemu tejšch drudy
 Schibałſtwo. Jako won junu Łudu pſchlpowjedaw-
 ſche, ſo budže jim na druhi Džen jene Pero pokas-
 ſacz, kotrež je junu Czert temu woſcheinu Zandje-
 lei Michalej ſjeneho jeho Kſchidlow wutornył,
 da bu jemu toſame ſteho Kaſchczika, we kotrymž
 won

won je, jako jenu swjatu Wjez sawrene mjejesche, skradžu preicz wsate, a njekotre Wuliczi sato do teho Kaschzika položene. Jako da won njest, po swojim Sslubenju, to same ludu pokazacz zysche, taj, da je menameka, ale pak te Wulje. Temu neda so won samolicz, a so skroblivoszu kłodjom wobroczi a dzesche: zadyn Dzim, dnj so pschi tych schelakich Reliquiach, nepravny Kaschzik trecht je; kschidzowe Pero teho Zandzela budu wam druhimol kwaschemu Czeszenju prijotdzerzecz, njest ladajcze jow, tu widzicze wy Wulje wot teho swjateho Laurenziusa, kiz swojeje Wjery dla spaleny byl je. Tajke a druge wumyblene Dynki won temu ludu prijotdzerzjesche, sczimz bu won we swojej Kuposzi dzerzann, a we swojej Pshiwjeri posylenny, won ton Zetzel pak swoj Wuzitk pschi tem mjejesche.

Ale jedyn Semjan bje mudrischi, kotryz bje wlipstu Zetzelowu stu Wjez widzil, a jeho Wudawanje sobu styschal. Dokelz da Zetzel tejsch to Wodaczje Rjehow na Pschichodne wohn pschewawasche, da pschindzje ton Semjan knemu, a kupi sebi tajki Poplist abn Obloß sa 30. Tolerjom. Jako nato Zetzel swele wurwikowanymi Penesami slyfska rejjowasche, da won duzy na neho takasche, wsa jemu te Penesny wschje, nabi jeho hjeschcze tak prawje a dzesche knemu, taj, to je ton Rjeh, kotryz by mi predy wohn wodał.

We tym ljetczl 1517. pschindzje ton samy blescho k Wittenberkej do teho Mjestka Züterbogka, kajz by sebi do teho ljepe wuczeneho a jasnischo wldzazeho Wittenberka, dzejz Unverstat bjesche, newjerjet. Wele, luda knemu we swojej Kuposzi, a tak tejsch
 sWit

s Wittenberka, wohnzomesche. Jako da Luther to
 widzišche, so nihto s Spowedzi nepschindzje, dokelz
 so na swoje kupene Obloziski, psches kotrej jim
 Wodaczje tych Ksichow date bje, spuschezachu, haj,
 so schelzy k bozemu Bldu nuznamefachu, so predy
 nebjechu s Spowedzi pschischli a po swojim Koska-
 cju to Wodawanje tych Ksichow dostali, da poczja
 Luther pscheczjwo temu przedowacz, swoje spowedne
 a zyrkwi ne Dziejzi psched tym warnowacz a wucze-
 sche, so nihto Wodaczje Ksichow dostacz nemoze
 bes praweho wjerneho Wobroczenja a teje Wjery na
 tu Saftazbu Jesom Krysta. Ton Tetzal, jako
 won to klyšchesche, ton swaresche nemoznye na Lu-
 thera, menowasche jeho jeneho Ketzarja, a robye-
 sche, so dyrbi won spaleny bycz, haj da hljom, we
 Jüterbogku Komadu Drewa, aby jedyn Sczje-
 polz, sestajecz; Luther pak so neda satraschicz.
 To priene, schtoz won czinesche, bje, so won na nje-
 kotrych najwoschich Biskopow pišasche a jim to Ste-
 a Schkodne tuteje Wjezy tak prawje psched Woczi
 staji. Ale hacz woni runje saml tejšch tu wulku
 Schkodnosz tego Obloza nuzwidzichu, kotrej psches
 njon jim sobu a tej Zyrkwi steho nastja, da so wo-
 ni tolla Bojoszje dla psched Bamzom newjerjachu,
 Sstowczko prajicz a temu napscheczjwo stupicz. Lu-
 ther pak, liž so we swojim Sswjedomnju winojty
 czujesche, tu Wjeru swjernje posnacj, dokelz won,
 jako won Docter na Duchownstwo wuswoleny bu,
 nato pschischahat bjesche, staji so s Wozu temu na-
 pscheczjwo, a pschibi ton 31 ty October 1517. na Durje
 teje Schloßzyrkwi w Wittenberku 95. Punktow
 pscheczjwo tutomu Oblozej, a s jedrowasche
 tojz

kojzbeho hohrje, schtuž ynſche, snim wol tutech
 Punkrow aby Sätzow, dysputjerowacz, a jeho dru-
 heho dopokasacz, ale ſo nlichto neſtrobli. To
 Hauptwopſchijeczje teho bje: Niž pſches Obloſ, ale
 pſches tu Wjeru do Jeſom Kryſta može ſo, pſchi
 wjernym Wobroczenju Křjepſchemu, Wodaczje Křez-
 chow doſtacz; ton prawy wjerny Schaz teje Zyrkwje
 je to Evangelion, ta Kraſnoſ, a Nada Boža —
 Ton a druhi dobry Bojaſny džeſche: luby Braſiko,
 ſanl ſo do ſwojeje Zellje aby Komorki, a ſpjewaj:
 Kneže, ſmiel ſo nadnaml. Tezel ſo nemožnje na
 Luthera ſurroweſche, poſna jeho ſjaunje ſa Ketzarja,
 a ſpall te pſhecžtwo nemu ſeſtajene Punkty. Eži
 Schrudentojo czinjachu teho Kunja we Wittenberku
 ſTezelownym Piſmami a ſpaliſchu ſjaunje ton Bam-
 žowy Frejliſt teho Obloſa. Lutherowe Piſma na
 pſhecžtwo Tezelowemu Obloſej pať wupſchjeſtrichu
 ſo kryſje ſchudžom wokoto, a to czim loſcho, dokelž
 bjeſche ſo Boh kajž ſato ſtarať, a 1440. to Knihow
 Czifczenje, aby to Buchdrukarſtwo wupytane,
 hať wone buchu ſwulkim Žadanjom ponimi a ſwele
 Spodobanjom laſowowane, a to ſwazene Priorkſa-
 czje Luthera nacžini ſchudžom wokoto wele Weſela.

2.) Ton Reformation dale dže.

Wono budže powedane, ſo ſo temu Kurſjerscha
 czl Friedrichaj tu Nož predy, hač Luther ſwoje 95.
 Punkrow pſhecžtwo Tezelej na tu Schloſžyrckej we
 Wittenberku pſchibi, džiato je: So jedyn Minch
 wol Jandzelow pſchewodženy ſNebes pſchiſchol a je-
 ho proſyl je, ſo by ſmiel njeſcho na Durje teje
 Schloſžyrckwe napifač, kžjomuž won tajke wulke
 Pero

Mero
 ma d
 ſiſt
 Kro
 cžalo
 ſo j
 te ſ
 ſo je
 ſiſt
 teiſch
 weid
 we S
 Rom
 žadan
 ſjerſ
 tinue
 radi
 diſch
 praw
 Kurſ
 teiſch
 pyto
 tam
 ſkim
 Leo
 Dia
 pſche
 beſch
 Kijjo
 mu
 ſobu
 dqn

Pero "mjet je, kotrehož swerchny Konz hacž do Rom
 ma došant je, skotrhnyž jenemu Lawej wobej Wu-
 scht pschektot a pschitem na Bamzowu ziroschfnu
 Kronu tak bylnje storczit je, so je so takama po-
 czaka kablacz. Luther zwar neby smolom teje Myšlje,
 so je jo s Bamzom skasycž, ale žadasche jeno, so by
 tej schkodnej Wjezy Tetzelowej wotpomane bylo, a
 so je so rad dacž ljeyscheho powuczicž, jeno so budze
 se swjateho Wjima wot teho pschepokalanj, a so
 tejšch sam pola Bamza, na neho pischo, samol-
 wesche. Dokelž pak won wot Tetzela tak nemožnje
 we Roml wobskoržowanj bu, da bu won sam do
 Roma zlejerowanj, jako tejšch wot teho Kursjerschej
 žadane, so jeho tam pošlacž dyrbi. Ale ton Kur-
 sjerschczinski najwoschi Prjedat, s Menom Spala-
 tinus, kotryž Lutheraj wewschjem pschowanj, wot-
 radžesche to temu Kursjerschczj, dokelž derje we-
 džishe, so tuton fromny Muž pschiwšchej swojej
 prawej Wjezy s Roma žiwy sažo pschischoł neby, a
 Kursjerscha sam, kiz jedyn, kajž fromny, tak
 tejšch mudry Knes, tu Wjez Lutherowu sam psche-
 pytkowasche a ju tejšch sa pravu a dobru posno, jeho
 tam nepošta, ale žadasche, so by ta Wjez w Niem-
 skim Kraju wuczina byla. Nato pošta ton Bamž,
 Leo 10ty, jeneho Cardinala do Augspurka, (srej
 Maja Mjesto we Schwabiskej,) s Menom Cajetana,
 psched kotrehož so Luther s Samolwenju stajicž dyr-
 besche, a so tejšch stajl, smol, dokelž bu jemu wot
 Kejjora secherne Kejjowanje plubene, a samo je-
 mu tejšch Bedekonka wot swojeho krajneho Knesa
 sobu data. Luther pschi tem džesche: „Ja sijn je-
 dyn Dotžnik Jesuša Knstusa, kiz tejšch derje kemni
 E refnyk

reknut je: Ja zu tezi pokazacz kak wese ty mojeho
Mena dla czerpicz masch. Moj Dom je wobstarany.
Czesz a dobre Meno moja mi wsacz, jeno to flabe
Czjeto mi wostane, wosmuli mi tejsch to, da sczi-
nja me njeotrych Schtundow Zlwenja ludseho, tu
Duschu pak mi tolla wsacz nemoza". 1518. we
Octoberi bu da won psched teho Cardinala s jedro-
wany. Dokelz da so Luther k Posnaczu teho, schroz
won pschecziwo temu Oblofej wuczit a pisat bje,
(njemskje k Wjederrusej) srosenicz a fleru Wjeru do
Bamza flubicz nechasche, ale so na swjate Pismo
powola, skotrehoz ze jeniczyn sam pschepokasany a
dowedzeny bycz, da steje Wjezy niczo neby, ani
tejsch steho druheho Kosreczenja, kotrez so potom
sobu psched tymi Kejzorskim Radziczelemi sta. Ton
Cardinol rohjesche Lutheres, a dzesche, hacz sebi
mykli, so badza jehoz czi Gierschtojo se swojtm Woj-
skom schuzowacz? a dny jo neczinja, dzeha jyt wo-
stacz? — Luther wotmolwi. „Dzeha? jeli niz
pod Nebjom, da tolla we Nebju". Nato nechas-
sche ton Cardinol niczo wjazn snim, kajz dzesche stei
Bestiu, czinicz mjecz. Bamz pak spyta jo hjeschcze
jenu s Dobrym, a posla tosame Zjeto hjeschcze jene-
ho Wotpostaneho (Gesantu) do Saxonскеj, Knes-
sa wot Milcis, jeneho mudreho, lubosneho a lahod-
neho Knesa psches kotrehoz Bamz temu Kursjerscht
jenu sweczenu Rozu k Schenkej a jedyn list pschlpo-
sta, so by so skerje na jehoz Stronu wobrocit.
Ale wono we tutym posnischim Czazu teho Zjeta kni-
szomu nepschindze, dokelz ton Kursjershta, po
Wumreczu Kejzora, wese skrajnymi Wjezami czi-
nicz mjesche. Po njeotrem Dokonenju tychsamych
pak

pak
so p
felz
ha
mu
a s
na n
sde,
die
ton
Lut
so b
hein
tem
jeno
Doll
flut
teisd
dji
Kra
Na
smj
(wof
Unv
waf
spu
si
nje
wa

*)

pač da ton woč Miltiz najpredy teho Zetzela psched
 so pschindz, kotryz bjesche so w Lipsku sthokat, do
 kelz nidze wjazy secher nebje, won pschindzje rehoda
 sam do Lipska, pscheštuscha Zetzela, dzerzesche je
 mu schitko to Ste, schtož won nacziust bje, priot
 a sterczi schu Winu teho njersischeho Pscheczivenja
 na neho; nato so Zetzel pschi sebi tač wulzy njewa-
 sche, so so leny a wumrje. (Lutherom pač pschindzje
 wono kjenemu Kosreczenju we Altenburku, ale
 ton Gesanta, tač kachodnje a rosomnje won teisch
 sLutherom reczesche, nemozesche jeho tola nareczecz,
 so by so wrocził, a ton *) Widerus, kotryz sRoma
 sein žadany bu, czinił; pschezo wosta Luther pschi
 tem stejo: so ze so kšchemu Mojnemu srosenicz, jeli
 jeno budze se swjateho Pišma druheho dowedženy.
 Tollo pschineše Miltiz jeho tač daiofo, so Luther
 flubi, so ze melczecz, jeli zedza jeho Pscheczivnižy
 teisch smjerom bycz a so ze swoju Wjez jenej roma-
 dzi powołanej duchownej Sromadžisni we njemskim
 Kraju, aby Kadzi pschepytacž a rošudžicž dacž.
 Na Mjesto teho pač, so bychu jeho Pscheczivnižy
 smjerom byli, da postany jedyn wjesty Docter —
 (wošofł duchowny Wuczer) we Ingelstortzi, (jedyn
 Unverstāt we Bayerškej,) sMenom Eck, a sjedro-
 wasche Luthera kjenemu sjaunemu Schryttej a kDi-
 sputirowanju w Lipsku hohrje. Sluboszu kWjerno-
 szi namela so Luther ktemu nuž, a to Wureczowa-
 nje trajesche na 10. Dnow, wošebje woč teho Pra-
 wa Bamzowej Wošokosze, a Mozy woč teho Ob-
 loša

C 2

*) Słowo Wotprjeczje šnadž jo doš nenuczischez.

lopa a wot teho Bohjenja teho Wuczišzenja, (Feges feuer). Ton schrytarški Docter Eck bu wot Łuthera a jeho dobreho Picheczela a Ssobuwuczerja we Wittenberku, teho Melanchthona tak kaji do Kuczika sanaty, so šebi dale pomhacz nemožesche, sebra šo, a rejjowasche wuřmjescheny, dokelž jemu wjerić nechachu, so ma Łuther Czerta Saku, jara njewny prejcz. Won poda šo k Bamzej do Roma, šwaresche a schimfowasche nemožnje na Łuthera. Duž pschindžje wono ktemu, so bu Łuther do Bonna daty aby škšeszijskej Zyrkwje wustorcženy, (tak wele hacz sa Pohana posnaty wot schitkich zyrkwinych a bjergarskich Prawisnow a Frejotow a krajneho Schuzja wotwjasany, a kojždemu wotpuschčene, so može šo na nim sapschimnycz, kaji ze;) ktemu buchu tejšch jeho Pisma, k Wopokasanju, so (Wopoka saczišnesne šu, sjaunje spalene.

3. Ton Reformazion pschezo dale dže.

Dwoje dyrbesche njek ktemu pschindž, schtož wele ktemu štužesche, so wono stym Reformazionom pschezo dale džjesche, a je sjaunje widžić, so ton šamy jedyn Šturk Božl bjesche. To Prjene, so wot teho Czasa, hacz bje šo Wureczowanje aby Disputirowanje we Lipsku (Eckom stalo, Melanchthon zylje na Łutherowy Boł stupl. Tonšamy bje wot teho Kursjerschtu, Frjedericha, teho mudreho, sa duchowneho Wuczerja aby Profesarja do Wittenberka powołany, a bjesche jeden jara wošozny wuczeny Muž. Pchitem bje won jeneho czicheho a mjerneho Waschnja, so won husto to, schtož Łuther psches šwoju Hjezu škasn, psches šwoju Mudrosi, Czichom-
nosz

nosz sašo do ljepscého Ganka pschineše. Pšchetož
 Lutherowa Wjez doby psches ton Lipski Podawf
 s Ectom tajku Moz nanim, so won ju jako zylje sa
 prawu a dobru posna haj so sjaunje knej posna, a
 tejšch pschichodnje wele k ljepscemu teho Reforma
 ziona czinil haj po Lutheru najwjazn knemu pschiczi
 nit je. Tejšch druhsy Wuczeni a Mozni Lutherej
 pschipannychu, kajz tejšch drugeho wele Luda so swes
 feli na tym Dobnyczu teje dobreje Wjezy, a ta czista
 Wuczba teho Evangeliona so se žonowanjom psche
 zo dale wupschjeszjerasche. Tejšch czi Sbotkni tych
 Husittow swesellichu so teho sbožomneho Tycza, a
 profschachu Lutherej dobre Sbozje, a Lutherowa Wjez
 bu pschezo bole jena sromadna aby Smejn Wjez. My
 widžimy steho, so to schtož Luthera s dobrym sašo do
 bycz, a dokelz so neradzi, jeho s Swatkom potkoczicž
 dyrbesche, runje k ljepscemu jeho Wjezy služesche.
 Hjeschezen junu bu ton Knes wot Militiz nanuczenn,
 Luthera se swojej Mudroszu a Lahodnoszu na drubi
 Pucz pschivesz. Won swaresche na teho Ecla a je
 ho šlepu Hjezu, a pschineše tak daloko, so Luther
 hjeschezen junu na teho Bamza sam pišasche, so by
 ton straschny Bonn wot so wobrocził. Ale to bje
 podarmo. Ton Bamz žnsche to skladzaje Sswjetko
 we Saxonскеj na jenedobo poduřncz a wobsankny we
 Juniuřu 1520 jeho Satamanje. Luther bu do
 Bonna podaty, sa Erzkezarja wuřudženn, tejšch
 to Lasowanje jeho Piřmow sakasane, a poruczene,
 so dyrbja je spalicz, a jeli Luther nedyrbjak sa 60.
 Dnow schitko wotprjecz, da dyrbi bycz jako Ptaczf
 frej, a schtuž jeho schuzuje a hořjewosme, ton dyrbi
 wo Dwor, Kublo a Samozenje pschindž. To Bam
 žowe

žowe Wupišanje teho, pomenowane: ta Bonnbulla, bu temu Doctor Eckej podate, so dyrbi jo do Eaxonikej pschinesz a to sjaune czinicz. Zako won stem do Lipska pschindze, da bu wot tych Schtudentow wuschpottowany a psched tym Domom, dzejz bydsche, schpottarske Schtuczki wot nich spjewane. Mjestzi Wittenberku newšachu jo hohrje, a wele Sjerštow sakasachu tehorunja to Hohrjesaczje a Sjaneczinenje teje Bonnbulje. Tak daloko bje hjom s Bamzowem Knejstwom pschischo. W Erfurtczl wobdachu czi Schtudentojo Ecka, tornychu jemu to Pišmo s Ruki, a czisnychu je do Wody. Zako wot teho Kursjerschy žadane bu, Lutherowe Pišma k Spalenju podacz, a Luthera aby sam schtrasowacz, aby jeho do Roma pošlacz, da won wotmolwi: so dyrbi Lutherowa Wjez predy wot fromnych a s dobnych Ssudnikow pschepytana, a jeho Wuczba s Pišma pschepokasana bycz, predy hacz moze Lutherowe Satamanje sa prawe placzicz.

Dokelz da tak Luther widzišche, so je schitka Madzija nimo, so by na Puczu Dobrego temu skazene mu Kšesšijanstwu pomhane bycz moło, da wobsanfuy won, wutrobicze tu wazenu Kroczel czinicz, a ton Swjast žylje rostornycz, kotryz jeho hišcze na Bamzu djerzesche, so jemu žylje wotrez a po swojim dobrym Sswjedomnju a Pschepwjesenju czinicz. Won appellrowasche k druhemu molej wot Bamza na jeno sromadne Concillium (romadzje powolanu duchownu Radu) czenischi ton 10ty Decembra 1520 se Schtudentami, Profesaremi a Bjergaremi psched Wittenberk wohn a czisny te Bamzowe Wupišmo psche-

pscheczliwo nemu do Bohinja, synmi Słowami:
„dokelz ty reho Sswjateho reho Knesa (Krystusa)
srudzil sy, da srudz Tebe ton wjeczny Bohem.
Bon wuda sy, so reho Bamza sa Werch reho Ksche-
szijanstwa dale nedzerzi a jeho Porucznosyje dzerczecz,
so winojty nevosnaje; pišasche njest schelke pscheczli-
wo Bamzej, menowasche jeho reho Pscheczliwnika,
Krystusoweho po Sjewenju swjateho Jana, a po-
staji jeho sewschem swojim Neprawem Sswjatej
k Szypječu. Njest da stejese Luther tudy, loš a
woestupeny wo Bamza, jako ta Loma jeneje nowe-
je frejneje kscheszijanskeje Smejny.

4ty Staw.

I.) Luther na Reichstagu we *) Wormsu.

Tak straschnje, hacz teisch njetk s Lutherom stejesche, so nidzen secher nebje, a ho s dasche, kajz by ho sam ton Kursierschta wo Njer bojak, so te hodla Luther Wittenberk wopuschecicz a ho do Schwejziskej podacz myglesche, na mulke Prosches nie Unverstata pak wosta, da ho jemu tam tola niczo nesta, a hacz bu runje s kradzju na neho dosz takane, da ho tola wopokasa, so won pod woschim Schuzom stejesche, na kotryz won teisch zylie twaresche. Ze 60. Dnow, so ho Luther po tym Bamzowym Bonnlisze aby Bulli wsches mu, schtoz bje wuczil a pschecziwo bamiz kim Bucz bam pisal, wotrez dprbesche bje hizom nje kotry Czajz nimo, a Luther stejesche hischczen tudy, so won to niz jeno czinił nebje, ale teisch samo sianje posnat, so teho Bamza dale sa swojeho Knesa nedzerzi. Tehodla wojndze snoweho we Spoczatu teho ljeta 1521. druha wele wotsischa Bonn bulla, po kotrejz Luther a jeho Pschwiwarjo a Schuzowarjo satamani buch. Czim wecze bu to zadanje po jeho Pismach, a wone ho schudjom wokolo roschjerichu a buch horzj las sowane. Czim jasnischej Worzi pak ton Sswjet steho, schtoz Luther tak czisnie po Bozim Sstowi wuczjesche, dosta czim bole bu ta Czesz a Moz teho

Bam

*) Worms, hewak jene Frej - Reichs - Mjesto na hornym Rheini.

Bamža pomínena, tak, so Lutherej to jeho Sa-
 czišnenje a na neho wureknene Satamanje nicžo
 neschodjesche. Ssam ton Kejzor, Carl ton 5ty
 wotlakowasche ho, tak jara tejšch won wot Bam-
 ža nusowany bu, njeschto pscheczimo Lutherej czi-
 nicž, stelom teho Kursjerschtu Friedricha dla, ko-
 tryž bje jemu najbole Kejzorstwu pomak, stelom
 dokelž won jo, jako jedyn mudry Knes, derje czi-
 jesche, so Luther na neprawym Puczu stym neje,
 dyž won tej neprawej Mozy teho Bamža napšwe-
 cziwo džiela, kotruž bjechu šamo czi Kejzorojo tak
 husto škwojemu wulkemu Ponizenju czuli. Wo-
 no budje tejšch prajene, so je tonšamy škwojim
 Ludjom, kotsiž junu wot Luthera jako wot jeneho
 kniczomneho Komarskeho *) Syna, šapjeczje re-
 czeli šu praji: šmjeicze šo jeno, tuton mašy
 Minchš budje skoro w Zyrkwi a w Kraju wjazy
 Kopyta sczinicz, hacž jeho Man Ujeta delho na
 Makowi czinił neje. — Kak wotšje je won widzil!
 Kejzor Corl džeržesche jo ša to Mailjepsche, Lutherej
 na jedyn Reichštag, a to do Wormsa pschindž
 dacž, so by tam jeho Wjež pschepyttana byta,
 schtož pač šo temu Bamžej a Lutherowym Ne-
 pscheczelam nelubesche, kiž žychu, so by bewšcheho
 Pschepyttanja šatamany byl. Wono bu Lutherej
 Kejzorowa Wola psches teho Šaronskeho Kur-
 sjeršchtu šnajomna sczinena. Lutherowi Pscheczje-
 ljo bjechu wo neho styskni, a bojachu šo, so mošo
 šo jemu na rune Waschnje hič, kajiž psched 100.
 Ujez

*) Žironje doš, Jezus bje jako Šsyn Cžjesłje a Luther jako
 Šsyn Komarja džeržany, a wobaj tehodla šapitaj.

Djetami Sušej, a sam ton Kursierschta bjesche
 we Staroszi wo neho, ale Luther djesche: „Dyž
 ja tam powołany som, da sam to tak mele, hač
 mot Boha; a dyrbu tam hič, a dyrbial so tam
 korn weš dacž; schak hjescheje je ton žiwj a knezi,
 kiž tyč zjoch Muzow we želiwej Pezy sđeržak je;
 nočyž pak me sđeržecž, da je wo moju Komu
 snadna Bjež, dyž takama pschecziwo Krystušej
 djeržana budže, kiž won snajwečim Sawicjom
 a koiždeho Pohorschenjom wurjel je. Čiešakž
 ja nebudu, mele mene wotpriečž, (wiederruffen)
 tak wjernje hač me moj Knes Jesus požolni, psche-
 tož ja to žane činicz nemožu bes škody teho
 Dobrego a mele Duschow Sbožnoske.“ Křwo-
 jemu šwiernemu Pscheczelej a Sobuwučerej, te-
 mu Melanchthonej djesche won; „ja sawrocju
 teže, luby Bratse, nedyrbial ja tejšch sažo pschindž,
 nepschestan šwieru wučicž a pschitej Wjernoszi
 wobstajny wostacž. Džekaj tejšch samne šobu,
 dyž ja tudy nejšym, schak možesch jo hjeschežen
 liepe, hač ja; tehodla wamine tak wulka ško-
 da neje, jeno so jow Ty šy, a ton Knes ma na
 Tebi jeneho liepe wučeneho Wojowarja.“

Ton Kursierschta wučini jemu pola Kejžora
 jedyn Schuzlist (Geleitbrief) kotrež won tejšch
 psches jeno Kejžorskeho Herolda (Mjerapošta)
 dosta. Symšamym reje wasche won ton 4ty
 April s Wittenberka, a snim jedyn Prawirow
 Wučeno, kotrehož jemu ton Kursierschta sa Dž-
 wokotu šobu da, jako tejšch scheljy družny Wu-
 čeni. Šly Wittenberk pluwäsche we Sylsach,
 do

Do kelz hebi kojzdy myklesche, so jeho ženje wicazn
woladacz nebudza, ale jeho znta Rejza bjesche
Kajz jedyn Triumfzug, (s Dobrcza Czenenie)
psetoz sewschich Stronom zelmesche Lud romadu,
dzejz won rejomasche, do kelz znsche kojzdy rade
teho Muza woladacz, kiz so swazik bie, so temu
Barnzej napscheczimo stajicz, a schudkom, dzejz
won czenische, bu won stoskazem Wefelom po
witany a pschemodzeny. Tam a hem bu won
psched Wormsom warnowanu, ale won je juu
wotmolwit: „A dy bychy moji Nepscheczeljio tajzi
Bohen schinili, kiz brjedz Wormsa a Bittenberka
hacz do Nebes dospaha, da zu ja tam, do kelz ha
dany bym, we Meni teho Knesa, a Krostuka
posnacj, pschetoz won je hjeschcze zimy.“ Tejsch
ton Kursierschczinski spowedny Wortz, jeho do
brn Pscheczjel, Spalatin, je jemu dal prajicz, so
nedyrbi do Wormsa nuzpschindz, ale Luther je ie
mu wotmolwicz dal: „dy by tak wele Czertom
we Wormsu bylo, hacz Zuhelom na Kiejach, wa
ze tam tolla nuz;“ a wokolo teho Czasa je tejsch
dyrbjal ton Kyrlisch czinicz: Jedn twerdy Red
je nasch Boh sam.

Ton 16ty April pschiczany da won nuz do
Wormsa. Wele Semjanskich bjechu jemu na
pscheczimo pschischli a na Hagach so schitko s Lu
dzimi merwesche, dzejz czenische, a pschemodjom a
chu jeho hacz do jeho hospodneho Doma, meno
wany: ton njemski Ordenshaus.

Hizom nasajtra dyrbesche so won Powolniu
4joch psched tym rajskim Stromadzenjom (Reichs
vers

versammlung) nuznamekacj, kotremuz bje jich tedom
 jara wele romadzi pschischlo, Kejzor a jeho Bratr,
 6. Kursjer chow, 24. Herzogow, 8. Markgra-
 fow, 30. Biskopow a Prälatom, 5. kralowstich
 Gesantow a druhich wosklich Knesow wele. Eje
 dom mozachu ho s Lutherom psches ton se ho sro-
 madzenn Lud pscheczischecz. Pshed tym wul-
 kim sromadzeni kim Stotom stupi knemu jedyn ses-
 tareny woski Boschi, kiž bje ho w Bojnach de-
 rie a ryczersy djeri, poklapy jemu na Ramjo a
 dzesche: „Mincho, Mincho, ty masch njetk
 czeski Rod, kajkiž ani ja, ani njetk wulki
 Boschi mjet neje we tej najstraschnischej Bitwi!
 Esy ty prawej Mejnunki a twojeje Wjezy wjesty,
 da bydž stroschny, a dži we Bozim Meni, Boh
 tče nebudze wopuszczicž!“ Tak pošylnichu jeho
 reisch schelzy tych, kiž sam pschi Reichstogu bez-
 džichu; won pač sam bje ho s Prostrwu k Bohu
 pošylnič, a wobroneny s Bozim Duchom stupi
 won nuz. Najpriotzy bu won praschany: „hacž
 won schitke te Knih, kotrej s jeho Menom czisch-
 czane su, a kotrej buchu jemu pokazane, sa te
 swoje posnaje, a jako won wotmolwi: Haj, jeli
 ffalschowane neisu! da bu dale wopraschany:
 hacž won pschiteni, schtož je won pižal, wob-
 stacž, abn ho temu wotrefnyč je. k Tutemu
 wuprošy sebi Czaj, hacž na druhi Džen, dokelž
 to Božu Wjez nastupa. Jako da won ton druhi
 Džen saho to praschany bu, wotmolwi won: so
 won wot teho, schtož wučil je, wostupicž nemo-
 že, ani to hohrjesbjennycž, schtož won napscheci-
 wo tym Wuczban teje Rounskeje Zyrkwe, a
 schtož

schto
 mon
 fed
 nev
 mol
 ab
 wul
 Sta
 Du
 jene
 zu
 men
 Wj
 a d
 Cer
 prie
 che
 dom
 Wol
 ho d
 kelz
 dje
 schel
 Hje
 Si
 nes
 „dr
 dac
 Eric
 war
 wu
 bry

štož won pschitem jemu nepravje Winudawa
 njom swojich Pscheczimnikow, prajit je. Na to nez
 kedzbowajo, žadasche ton Kejzorski Kecznik wot
 neho, so dyrbi skrotkim a beistimmt na to Wot
 molwenje dacz. " Hacz ze aby nochje wotstupicz,
 aby wotreknycz? — Luther stejo psched tej zptej
 wulkej a wogebnej Sromadzisnu, tych Rajskich
 Stawow, (Reichsglieder) wotmolwi swožokim
 Duchom. „Dokelz da jich Kejzorska Majestata
 jene sprauue a wjerne Wotmolwenje žadaju, da
 zu jene dacz, kotrez ani Rohi ani Suby nima,
 menujzy to: Bylo da, so budu ja se šwiateho
 Pizma pschewjerseny, aby hewať se šaunym
 a dobrym Gruntom pschewineny a domedženy:
 Temu Bamžej a tym Conciliam ja newierju; wot
 prijecz ja nemožu a tejšch nochju, dokelz to ani se
 cher ani derjeradžene neje njeschto pscheczimo Ssmje
 domnju czinicž. Tu steju ja, ja hinať nemožu,
 Boh pomhaj mi, Hamen." Schiw šjerschtwo
 šo dziwachu jara wulzy na tajkim Muzu; a do
 kelz won pschi tajkim swojim Wotmolweniu twer
 dzje wobsta, da možesche won nietk wotendž, a
 schelzy wot nich dzjechu snim a pschewodzachu jeho.
 Hjeschče sta šo schelke Spyttranie wot niekotrych
 šjerschtow, hacz nemoli jeho k Wotprijeczu pschi
 nes, ale won wosta pschi Sswojim a dzesche:
 „dy bych tausent Komow niet, žyt šebi je rodsi
 dacz delje sbicz." Ton Braunschweiski Herzog,
 Erich pak, kiž bu kajž druhsy Wofow s Podzi
 wanjom wot Luthera jara nuzsaty, pošla temu
 wutrobitemu Bjedžerej šljedornu Kanu s do
 brym Cimbelškim Pivom, so by šo stem derje
 wo

wiřšewil. Luther pschi tem dźesche: „Kajž džen
 ka Herzog Erich namne spomina, caš spomn našch
 Knes Křystus naneho we jeho smertnem Bjedzes
 nim;“ na kotrej Słowa ho tejšch won hjesche we
 swojej pošlienei Schundzi troschtne dopomnil je.

Ssam ton Kejzor hjesche polny Spodźimania
 na nim, dla jeho Wobstainosnje, Wutrobitosnje
 a Spraunosnje, czi pač Lutherej hewač dobri, a
 wošebje ton Saxonski mudry a pobožny Kur-
 fierschta, nemožachu swoju Wefeloš potajicž.
 Hjesche nepschestachu druhsy spyttowacž, Luthera
 s Dobrem, a swele Lubenjom na druhe Myšlje
 pschinesč, ale won dźesche: „nejeli moja Wjez
 mot Boha, da budže wona ljedom ži aby schtyri
 žjeta tracž; jeli pač wona mot Boha, da ju nich-
 to nebudže sdušycž moj.“

Luther možesche ho nietě sašo wrocžicž, a wo-
 trejžowa ton 26ty April s Wormsa stym na 30.
 Dnow dostatym kejžorskim Schuz a Secherli-
 stom; a hacž runje czi Bamžy radžachu, so ton
 kaimy placžicž nedyrbi, ale so dyrbi jeho Kejzor
 dacž sa Łowu sacž, a jeho kajž Huža na Sczie-
 pol; s Spalenju podacž, dokelž, kajž dźiaču,
 ho Kejarjam Słowo dźeržecž netreba. Ale Kej-
 žor dźesche: „a dy by žadyn Cžlowek wjazy Sšto-
 wo a Wjeru nedžeržal, da dyrbi ho to mot teho
 njemskeho Kejžora stacž. Budža te 30. Dny jes-
 ho Secherpschewodženja nimo, da budu hižom
 wedžicž jeho schtrafowacž.“ A to ho tejšch sta,
 jako bu won nato we Meji mot Kejžora do Reichs-
 achtu podaty. Tuto wopšchimny: so bu kojžde-
 mu

mu pschi czeskfej Schtrafi sakasane, Mertena Luthera, jako do czlowskeho Schtalta a do minchskeje Kutty satykneneho Cierca, (kajz jeho czi Bamžowšy pomenowacz dachu) hospodowacz, schpajso wacz a napowacz; napicheczimo pak pschikasané, jeho, dzejž budze trecheny, jateho wsacz, swjasacz a Keizorej pschivesz, jeho Pišma spalicz a jeho snim Dobroch a pschi nim Wikazuch na siaunej Drohšy jimacz a jich wscheho šwojeho Rubla a Samoženja porubicz. Ton zoty niemški Maxion mjejesche Rosnos; na tutem zadławem W. ržudženju aby Wukasni, a wele Šierschtow teho niemškeho Kaja jo zylje hohrjenewiachu, wele mene, jo bychu po nim cžinili. Ton Kurfiershta we Saxonскеj pak bje šo predywohn san ho a jeho Sechernos; starał. Pihetoz, jako Luther s Wormsa šo psches ton Thürinski Hajmesejche, da bu won nedaloko wot Eisenacha nahlie wot pschekleidowaných Keistarjow nadpaneny, na Konja šadženy a tam blisko na jedyn twerdy Rod, Wartburk, pschimedženy, dzejž won Eieto dotho, pschekleidowany a Junker Jurij menowaný, pschewywasche.

2.) Luther na Wartburku.

Tudy da bje Luther secher psched tom wotrym Reichsachtom a psched šwojimi na neho lakazymi a sa jeho živeniom stejazymi Nepscheczelemi. Czi zwar bjechu wekeli, dokelž šebi myšljachu, šo won njeđe potajnie do Zastwa cžikneny aby šnadž jemu njeđe skradžu Kon; scžineny je; jeho Dobri a Pscheczelišo pak žarowachu, dokelž newedžichu,
šyto

što ho jemu stalo je. Luther pak šedzišče we do-
brym Mjeri a naloži tu dobru Kmilu k Budžie-
lanju niekotrych swojich Pišmow, jako tej zyrk-
winej Postillje, a wošebi sapocza won tejich tudy,
tu Bibliu pscheložecz, menujzo ju sieje Gruntre-
czje, hebrejskej, jako ton starý Testament, a steje
grjechskeje, jako ton nowy do njemškeje Rečje
pschewobroczič. Kajki, k wulkemu Podžiwanju,
derjeradženy Skutk! Pschetoz hjeschcze placzi jeho
Pscheloženje, hacz runje tedym snjemškej Reču
jara hubenje stejesche, a wona tu wupytšanu Ezi-
stosz nemjejesche, kajz njetko; a tak schelko, hacz
su ju druhsy, njetk posnišchim Czachu, tejšch psche-
ložowali, da wostane Lutherowe Pscheloženje
tolla, jedyn mischterški Skutk a je widzič, so
je Boh wopraudžje snim byt. Ale tejšch, kajki
žonowany Skutk! Dyz jo wosmemy, kak sakra-
šnenje wele Tausent Bibliow je wo ton Czach
czischczanych, do kak newureknenje wele Rukow
to Słowo Bože pschischto je, kiž bje do Luthera,
jako jedyn krašny Schaz, haj jako ton najkrašni-
šchi Schaz, sawreny, a jako to najplodnišče wja-
ne jasne Sswjetlo Sswjetej potajene a nesna-
jomne. A do kak wele druhich Rečow je njetk
ta luba Biblia pscheložena, jako tejšch do nasche-
je šerskeje Rečje. Tolla šnadž nieshto wjazn
wot teho pschi Skladnoszi, dnyrbjało hjeschcze,
jeli Boh nas sa dostojnych derzi, snoweho k Johrs-
jepoloženju teje šameje pschindž. Njetk wrocza-
my ho sažo k Lutherrej na Wortburku.

Wot tudy won tejšch na Melanchthona a dru-
hich swojich šwjernych Pscheczelow, tolla melczo,
pišaz

pišasche, jich troschtomasche a požnlnesche. A
 tak mjejesche won teisch to Spodobanie, jene
 Knischki wiernje evangelske Kostwuczenie, k^o Bo
 czomaj dostacz, kotrez Melanchthon Ludu k^o Bucz
 bi pišal bje, a kotrez wele k^o temu pomhachu, so
 mojesche so ta czista Buczba teho Kscheszianstwa
 bes ton Gmejn lud wupschjestrječ, a teisch to won
 shoni, kak to Evangelion na wele Blakach k^o woj
 Muzkod pschezo bole namekne. w^o Zwikami, Frey
 berku, a teisch drudzen, jako Erfurtzi a wele
 Miestach bu po jeho wonowenej Buczbi muczene
 a prjedowane, najbole pak so we Sarenskej ton
 Duch teje Frejoty we Wieri mozny wopokasowa
 sche. Tuto k^o wjetlische Posnacie pschindzje jiri steho
 k^o wjerneho Lasowanja we Biblii, so bole po nej dž e
 chu a tu sjaunu Božu Ssluzbu poliepsheč sapocz
 nychu. Hacz dotal so wetem niczo nebje stalo, a te
 Mischie bjechu hjeschcze pschezo lasowane a to bo
 že Wotkasanie jeno we jenym Schtaltzi, menuje
 zy teho Kljeba, muzikane, dofelz we podjanskej
 Zyrkwi nich to hewač ton Kelich nedostane, hacz
 jeno czi Duchowni, ale jako Luther na tom Wort
 burku bjesche, sta so wot tych Augustinskich Min
 chow we Wittenberku ta prijenja Krocel, so tu
 czichu Mischu hohrjesbjennychu, poczachu Bože
 Sslowo ljepe muczicz a to Bože Wotkasanie we
 wobjemaj Schtaltomaj wudzjeleč; jako teisch
 wobsanfnychu, so može k^o jzdy, kiz je, to klosch
 terske Žiwenie wopuschieč, schtož so hewač stacz
 nekmje, ale dyrbi Cžas Žiwjenja Minch wostacz,
 schtož junu Minch, a ton kloschterski Sslub wot
 položil je.

D

Luther

Luther we swojim Wortburku bje so wo ton
 Czaj stelom pot kory, stelom byty nagedzit.
 Wscheroz, hacz won runje swoprjotka, jako Jun-
 ker Jurij, njekotry krocj koby na Honitwu schof
 bjesche, da so jemu pak to nelubesche, kajz won
 kam wot teho prajit je: „Ja hym dwaj Dny ko-
 bu na Honitwi byl, a hym tuton kizaly Loscht
 wulkich Knesow koby woladat. Dwaj Sajazaj
 a njekotre Kurmotwy buchu popanene. Wo-
 praudyje wulka Wjez sa prosnych Ludzi! Ja pak
 mjejach tolla tak pschigebi moje dobre Myflje pschi-
 tych Ssycjach a tych Psach, a ja dyrbu posnaci,
 so, tak wele Wokschewenja tejsch tuton Loscht
 sa njekoho mjecz moze, won mi wele wjazy k Nes-
 spodobanju a k Ssobuczepenju, kajz tejsch kschel-
 femu Pschemyfljenju fluzit je. Ja bjech ljedom
 jeneho maleho Sajeczka zimeho skowal a jeho do
 mojeje Rejsyfluknje sawalit. Jeho bjechu te Pby,
 jako bjech trochu wotejschol, tolla wuschpjerowale
 a sakusale — ja hym teho byty.“ Won so tes-
 hodla radsho nato nuzkach djerzesche a so do swo-
 jeho predy spomneho Schtudjerowanja, Pizanja
 a Pschelozowanja tak soboko nuzpoda, so bje so
 napofletku zylje sakedzit. Tuto wobstajne Sse-
 djenje, jako tejsch ta ljepscha Jydz, kotrejz won
 swuczeny nebie, jemu nesluzesche, a bu na to
 Waschnje, kajz so tak rade Wuczonym pschi jich
 wele Ssedzenju dze, kory, niz tak po Czjeli,
 hacz bole po Myflach. Tedy m je jemu, (knano
 pschitem czeschkim, ale k Bozej Czjeszi fluzomnem
 Dzijeli, teho Biblije Pschelozenja) bylo, jako by
 so jemu Czert sjewit, a jemu napscheczimo stacz
 396

zyl, so je tehodla swoj Tintefos sat a sa nim czika
nyl, kajz je to tam na Szjeni widzicz bylo, jako
tejsch pokazowane, schtuż so tam rosladowat je.

Nafedzil pak so tejsch bie, so je jemu bylo,
kajz by ieho tam palilo, jako won shoni, schto
so we Wittenberku podawa; a fajka Hara so tu
stom Bjeldowschturmowanjom sbjenyla je. Za
Wjiez mjejesche so tak.

Wono so w Wittenberku schelke Bonowenje
sapocza czinicz, tak derje wetem, so njebotsi Dus
chowni ton nezeneny Schtant, kotryz we podjans
skej Zyrkwi nuzwedzenny je, wopuschczichu, a so
wozenichu, jako tejsch, so bu pschi tej zyrkwinej
Bozej Ssluzbi schelake hinaf stojene.

Ton vrientschi mot tych bjesche Korlstodt, dus
chowny Wuczer we Wittenberku, jedyn tejsch he
wak jara derje wuczenny Muż, ale jara nahly a
hjezny. Ton zysche schitke bamzske Bustajenia
a wschie podjanske Waschnje pschi zyrkwinej
Ssluzbi Bozej na jene doho deljepshinesz. Won
djerzesche zwar hjeschcze Nischu ale njemsku, psche
toz hacz dotal by wscho laczanszy djerzane, a po
cja tejsch we Bozim Wotkasaniu woboje, Klieb
a Wino, natozicz, jako tejsch to a druhe Wasch
nje pschemjenicz. To schitko molo placzicz. Ale
pschitem newosta, won dale dzjesche, hacz so jemu
salejka. Koizdy wie, so maju Podjanszy we
swojich Zyrkwiach schelake Bjeldy a Snamenia
tych Sswjatych.

Korlstodt, pany sniekotrymi Wjery dla Wus
wandrowanymi, a Schtudentami mot swojeho

Boža, do teje Schloßyrkwje, a rosbichu te
 Bjeldny a to Wupyschenje Woltarja. A tuto je
 so potom dale wupschjestrjeło.

Jako da Luther to na swojim Wortburku
 glyschesche, da nemožesche so dljeje sderžecž, ale
 poda so, we Mjerju 1522. pscheczimo tej Saka-
 sni teho Kursjerschtu, na Pucz a kwatasche do
 Wittenberka. Tolla pišasche won to, ale pos-
 sdischo, temu Kursjerschczi, so samolwo, so bole
 Boha so šluscha posłuchacž, dnyli Czlowekow.
 A je tejšch s Wopisimow widžicž, so je ton Kur-
 sjerschta we wulkej Starosji wo neho byl, dokelž
 je bylo we tym Reichsachtzi sakasane, Luthera dže
 hospodomacž a s Jydzju a s Picžom wobstaracž.
 Wogebje, dokelž je Luther psches teho Saxonске-
 ho Herzoga Jurja Kraj rejžowacž mjet, a šamo
 psches Lipsk žyl, kotryž tedym tejšch temu Herzo-
 gei šluschal je, tonšamy pak wulki Nepscheczal Lu-
 therowu bjesche. Luther pak, jako won to duzy
 šhonit je, so so ton Kursjerschta tak wo neho bo-
 ži, je prajit: „Ja wrocju so do Wittenberka
 pod jennym wele woschim Schuzom, dnyli mi
 ton Kursjerschta dacž može; a dy by 9. Dnow
 dolho lutych Jurjom Herzogow dejšcžowalo, a
 Fojzdy byl hjeschcže 9. mol horschi namne, jako
 tuton, da žyl ja tolla do Lipska nuž rejžowacž.
 — Kajka Wutrobitosž! Kajke Dowjerenje!

Dyž da nietk Luther, a to secher a nemobschko-
 dženy, do Wittenberka pschindžje, je won tam
 s Dnow pospochi prjedowal, a to swulkim Scho-
 nowanjom, dokelž won sa to djeržesche, so so to,
 schtož

schtož ho stało bje, bole s Pšehwataniom a s Blus
da stało je, dyžli se Słozju. Kač mozne pač
tejšch jeho Słowa byle su, je widzić, dokež ho
tuta Hara smolom stali, kežomuž jo ton Me-
lanchthon se swojim czichim Waschnjom predy
nebie pšinesz moł, tač wele Prozy šebi tejšch
dač bje.

Tudy zemny hišcize tych Prjedowanjom spom-
nič, kotrež Luther smolom, po swojim Sazo-
pšindženju dzeržal je. We prjenim wuwedže
won to: „kač ho štu pšecziwo Słabym we
Wjeri sadžeržecž ma, Luboš pšecziwo jim wo-
pokasacž, jich nesž a Sczerpliwosž snimi mjecž
dyrbi“. We tem druhim: „so ho nihto k Wjeri
tungowacž, ani šurrowje a s Swatkom czanyčž
nedyrbi, ale prjedowacž a wuczičž, a temu Słoa-
wu Božemu šanemu džietačž dacž“. We zecžim
je wot Bjeldom prajit: Won žyl radšjo, so teho
Neprawjewužitania dla žane Bjeldy nebychu dzer-
žane byle; jeli ho pač krim nemodli, da moža
ho mjecž aby niz. Ale s Swatkom sakadžecž a je
delje torhacž a kasycž niz, ale s Božeho Słowa
wuczičž, so pšched Bohom ničžo nepłacža“. We
šchwortem je wot teho dale Kecž, jačo tejšch: so
Mjako, Žehja, Butru jysž a Posženje šredžne
aby newinojte Wjezy (Mitteldinge) su, a kaha
jo na jennom aby druhim Boku dzeržane byčž dyr-
bi“. We pjateni ma to wužadžicž, dyž wudawa-
ju: „so dyrbi ton Sakrament we Božim Wotka-
šanju s Rukomaj pšimacž, dokež moło to Słab-
bym k Pohorschenju byčž“. We ščestem pokaze
won:

won: „Eaſ škodne a neprawe to je, dy by so
runy Pucz, bes Pſchihottowanja, t Božemu
Blidu ſcho a bježało“; tehorunja: „ſchoha kdo
ſtojnemu Wuziwaniu ſluſcha“. We ſednem:
„ſo ton Ptođ teho Božeho Wotkaſanja woſebje
we tem wobſteji: „ſo ſo pſcheczimo Bliſchemu taſ
wopokaſacz mamy, kaſk ſo Boh pſcheczimo nam
wopokaſe, we Luboſzi, Derjeckinenju, Pomha
nju, Radženju“. A we woſmem: wot Spo
wedzie aby Spowjedanja pſched Prjedarijom:
czohodla to ſacziſnene bycz nedyrbi, ale jaſo jena
wuzitna Wjez djeržane“. — Scžehož wſcheho
widziej je, kaſ je Luther bewſcheje, Hurkoſzie a
Nahkoſzie ſwoju Gmejnu na ſredžnym Puczju a
pſchi czistej Wuczbi teho Evangeliona wot Wiery
do Boha a Luboſzie Bliſcheho, ſdjeržecj pytaſ,
a ſo nebychu na Pornjomjezn (Nebendinge) djerž
želi, ani tu Eſcheſſijansku Trejotu neprawje ne
wuziwali.

5ty Staw.

To, schtož so we zyrkwinych Wjezach, ja-
ko Luther s Wortburka sažo pschischol,
hjesche, stalo a pedalo je.

I.) To Prjensche, schtož so k Rjepsemu
teho Reformaziona sta.

Dokelž da bu njek schitko sažo smjerom, da
nakoži Luther swoj Czaj najpriotzy ktemu Dale
pscheloženju teje Biblije, a du hjeschcze tuto Vjeto
1522. ton nowy Testament we njemiskej Rečzi
czischczany swulkim Wessylom bu tonkamy hoh-
rjesaty a lasowany, so tejšch njekotry Gmejniny
krajnemu Posnaczu pschindzje, so jemu nemožachu
czi podjanszy Duchowni napscheczimo stacz, dyž
zychu te bamžowske Wustawki samolwecz.

Dale tejšch Luther schelke Newuzitki (Mis-
bräuche) pschi bozej Ssluzbi deljepschineke, a sczi-
ni ju wuzitnišchu, kojždemu k Dzielsaczu, k Gro-
semenju a k Nuternoszi, kajž da 1524. te prjene
spjewarske Knihy njemiske wohn pschindzechu, ale
hjeschcze jara kude, jeno swokmi Kyrlichemi;
tejšch wotpołoji wen swoju Minchsku Kuttu a
pschemjeni ju stym Prjesterokom.

Tehorunja wobsanfny won po dljeschim
Pshemyšlenju a pschi Wopomnjenju teho Ssto-
wa swjateho Pawola, so dyrbi Biskop bez Po-
ruka bycz, jeneje Žony Muž, 1. Tim. 3, 2. so
ženicz.

ženicž. Hižom 1521. wustupichu njekotsi Duchomni steho neženeneho Schtanta, a dofelž sam ton Kursjerscha a druhsy rosomni Muzojo jemu to radžachu, so by won po swojim Pschekwjetseju czinil a druhim Herempel dat, so to Mandželstwo po tej Escheszianskej Buczbi Duchowym sakasane neje. Won da go ktemu poda a stupi sjenej semjanskej Knežnu: s Katu wot Bora, do Mandželstwa, kotrež Mandželstwo go jara derje radzi, schtož je jemu na Pschichodne krowulskemu Spokoženju služilo.

2.) Njekotre Pscheczirnoszje teho Refor- maziona.

Borsy po tym, Wormskim Reichstagu wumrije ton pscheczirnoszje Bamž, Leo, ton 10ty a bje nowy, s Menom Hadrian, ton 6ty ponim stajeny, kotryž bjesche jedyn derje poczinkny Knes a kotryž tu Nusnosz jeneho Pscheporedženja teje podjanskej žyrkwje posna, ale kotrehož mersasche, so go to wot jeneho niskeho Mincha stane, tehodla žysche won Luthera a jeho wonowenu Wjez a Buczbu s Swaktom potkoczicž. A dofelž bu 1522. w Nürnbergu jedyn Reichstag dzeržany, da djeržesche won nato, so bychy czi Reichstawojo po tym Wormskim Edikczi na jene dobo Lutherej Konz czinili, ale wono bu jemu wotmowene: so by go ta Wjez najljepse wuczinicž dała, dy by ton Bamž we jenyim Mjestzi teho niemskeho Raha jenu žyrkwinu Gromadžisnu, (Concilium) powetal, dzeiž by kojždemu frej stalo, swoju Mejnontku prajicž mož. Dofelž da tejšch
Bamž

Bamž tam na 100. zyrkwinych Wobczeženiam
we zyrkwinych Bježach wotpomane njecz wysche,
da by wobsanfnene, schitkemu tak wostacž dacz,
kajž je, hacž do teho Conciliuma. Ale tak derje sa
ton Reformation newotejndžje ton druhi Reichs-
tag we Nürnbergu, dokelž bu na nim wobsanfnene
ne, tonžanny wylje potkoczicž, a stupichu tejšch nje-
kotsi tych podjanski Gjerschtow romadžje, kiž wu-
chu to wumess a dokonecz, ale Boh, kiž moznis-
schi je, neda jo tolla ktemu pschindž.

Wele straschnischi sa ton Reformation pak bu
njetk jedyn Podawek, kotryž jako jedyn schkodny
wulki Wohen, kiž bje so hacž dotak pomatu we
Potainym želik, sjaunje wohnwojndžje, ta bur-
ska Woina. (Bauernkrieg.) Hicžom dljeje psched
tym Reformationom wokolo Rheina, wosebje
1502. bjesche to neprawe Wuziwanje tych Woko-
lich swojeje Mozy ton Lud jara nespokojny scžini-
to, jako vschemjerne Dawki, wotre Podanstwo,
czeske Roboty a wot Džiwiny wulke Wob-
schkodjenje. Burski Lud so tehodla s Bježkej pos-
sbjeny, romadžje srottowa, rubesche a wobejn-
džje wulke Žadkawosžje, we Schwobiskej, a Frans-
komskej, hacž bu won sbity a žebi swoj Schtant
hjeschcže horschi scžini.

Tuton nepokojny Duch so njetko sažo sbjes-
ny, a to we Thürinskej a Saronскеj, džež tejšch
schelke Skorzby nastachu. Ludžo bjechu žlyšes-
li, so Lutherowa Wuczba Frejotu lubi, to pak
woni nužnewidžichu, so psches to neje ta Frejota
wot sčeho bjergarskeho Prawa a Wustajenja,
aby wot swojeje Winojtosžje, ale to Woklobos-
djenje

dženje wot teho Bamžowskeho Pšawa mjenes
 ne je. Thomasz Münzer, Prjedar Zwikawi a
 potom w Thürinskej, s jednoczi so sjenaj Bertu
 stym Sašochočzenzarenaj (Biedertäuffer) kotřiž
 tu Chczenzu Džeczi nedachu płaczič, ale doros
 sjenych snoweho chczijachu, a pocza so niz jeno
 bamžowskim Wuczbanaj ale teisch Lutherej napsch
 cziwo stajecž, jako teisch tej Woschnoszi, a lubes
 sche tym burskim Ludjom, so ze jich frej sczinicž.
 Luther pak moznje napschecziwo temu Dželasche,
 prijedowasche, pišasche a rejjomasche samozom do
 Thürinskeje, a teisch wopraudze tych sobu hoh
 rjeswiglowanych Berkwercarjom w Mansfeldzi
 doby a swomjeri. Kurkreižu, džež Lutherowu
 Wuczbu ljepe snajachu, mosta schitko we dobrym
 Mjeri. Dokelž pak ton Münzer stym sbježknym
 Ludom wokolo czahasche, kotryž te Rody tych
 Semjanow plundrowasche a puszescche a won te
 Woschnosze wotšadžowasche, a schelku Neradu
 nacžini, da s jednoczichu so czi Sierschtojo roma
 dže, ton Kurfürschta we Saronскеj, (kotryž jich
 dołho dosž k Mjerej a k Rosomej so wroczič, bjes
 sche napominacž dal,) ton Heßenski Landgrofa
 a Braunschweigski Herzog a nadpanychu tych
 Rebellarjom pola Frankenhansy, w Schworzbur
 skim, džež so woni saschanzowali bjechu. Czi
 Sierschtojo spyttowachu zwar jich s Dobrym pschez
 winncž a polubichu jim Radu, ale ton Münzer,
 jich Wodjer, pschipowedasche jim Božu bylnu
 Pomoz a žpsche schitke Kulje swulkich Schtukow
 se swojim Mantelom sam spopadowacž; nato
 cženichu woni temu derje sřadowanenku Wojsku
 tych

tych
 „P
 pak
 E
 do
 jeneh
 swje
 med
 zom
 sabu
 run
 psch
 mu
 cžes
 aby
 Sm
 stan
 slo
 Har
 dyn
 so
 so
 hach
 psch
 šae
 W
 nos
 Wo
 so
 jen
 by
 Fr

tych Tierschtow, newuzitnje wuziwany spjewajo:
„Pschindz swjaty Ducho!“ napscheczi wo, jako
pak ta hylna Zolba njekotre Kotto tuchhamych
Ksemi delje spowi, da czejnychu czi druhu Sbotkni
do Frankenhauzy. Münzerja, kiz bjesche do
jeneho Kozja saljes, wsachu jateho sieho
swjernym Pomoznikom, Pfeifarjom a se 24. On
wedzeremi a buch nato schu na jene dobo skon-
zowani. Na 5 Tausent tajkich sawedzenych a
sabudzenych Czlowekow bje wostalo. Hacz da
runje tuton roiny Podalk temu Reformazionej
pschizpicz a jon smerdzazw czinicz wchu, da bu je-
mu s Nepraudu Wina dawana, pschetoz Luther wuz-
czesche: Za Woschnosz nech je kajak je, dobra
aby sta, da so jej nedyrbisch napscheczimo stajecz,
Gmejn Mjera dla. Wono so derje sloschkin
stane, Woschnosz a Tierschtu wotkadzicz, ale niz
sloschkin nowu liepschu stajicz. Tu zyl derje
Hans a Kunz Knes bycz a regirowacz, ale zas-
dyn posluchacz, a wscho polne Regentow bycz,
so mol psched lutymu wulkimi Kneziami czejnych,
so neby wedzil dze. Neby to wele horscho bylo,
hacz dy predy“. Tak wotsje won na to Waschnje
pscheczimo tej Neposluschnoszi Podanow recze-
sche, tak wutrobicze a bes Bojosze won tejach
Woschnoszi a wosokim Knesam jich Pschizlusch-
nosze prijotdzerjesche. Schtoz pak hewak tamne
Porukowanie nastupa, da dopomn so kojdy:
so derje jana dobra Wjez neje, kotraz neby na
jene aby druhe Waschnje newuzitnje wuziwana
byla. Tak so hjeschje nietko tej Escheszianskej
Frejotczi dze, dyz pschitej Buczbi: „Krystus je
nas

nas wumot wot Woflecza teho Sakonja, ty tu
falschnu Wjeru masch: „da so Schrafsy bojecz
netrebam, hacz runje rjeschu a neprawje czinju“.
Tuto Woflobodjenje wot Ssudzenia pschindze
jeno tym Ksjeyschemu, kotki so wot Rjehow wo
flobodzicz dadza, pola Jana 8, 36. Pschezo
ze so Podabistwo se swojim Oblohom do Evan-
gelskich nuzmjeshecz, so, dnj Spowedzi du, sa
to dzerza, so pak bu stary Dot spuschejenn,
hacz runje nowy Dot czinja a nemobroczeni wo
stanu. Tolla, ja nochju prijedowacz ale powjez
dacz; tehodla dale.

3.) Wot teho, schtoz so hacz do Augspurk-
skeho Confessiona 1530 podalo je, a to
tak skrotkim hacz mozno.

Hizom bjesche so to Swjetlo teho Evanges-
liona skoro psches zply njemski Kraj (Deutschland)
wupschjestrjelo, a czi temu pscheczimni Sjerschtwo
bjechu jeno Wini, so so psches ton zply Kraj stalo
nebie wot teho Rjeta 1525. pak wele tych kamych
Sjerschtow tu wonowenu Wuczbu teho Evanges-
liona hohrjesachu. Ale njerk sibi ton Reformat-
zion jeneho wofebneho Schuzowarja, jako ton
wo njon wulzy jara saglubny Kurfjershta we
Saxonskej, Friedrich ton Mudry, rumarje; tolla
Boh wobgadzi jeho Mjesto jara derje, pschetoz ton
nowy Kurfjershta, Jan ton Wobstainy, kajz bu
won pomenowany, posna so sjaunje k Lutherowej
Wuczbi, aby ljepje, ktemu Evangelionei po Lu-
therowej Wuczbi, na Mjesto, so so Friedrich
ton Mudry, tak wele teisch won sa Luthera a je-
ho

ho Wobnowenje teje ewangelskeje Wjery czinit je, tolla ženje tak zylie sjaunje wohnwudał nebje; tejsch bu njeteł we tych Kursjerschczinskich Krajach steho noweho Kursjerschy Pomozu ta ewangelska Wuczba bole wobtwerdzena, a ta łaczanska Necz pschi sjaunej Bozej Słuzbi, sdruhim newuzitnem Waschnjom, hohrjesbjenena. 1527. by Lutherej wot teho Kursjerschy podate, Zyrkweje a Schulje we Kraju pschepytacž, a dzejšchto trjebne a nusne bje, jo poljepszczecz. Won nameka tych Wuczerjom jara mulžy newjedomych, ljedom možachu njekotsi Wjeru, a to Bože 10. Kasnje sŁomy, ani lasowacž, wele mene nieszchto wuložecz. A jako bu tuton zyrkwiny Wistazion dokonjany, da dosta 1528. ta ewangelska Zyrkej we Wuczbi a swonkonnem Waschnju (Ceremonien) wot Luthera a Melanchthona ton Shtalt, kotryž njeteł ma. 1529. da Luther swoj wulki Katechismus sa Wuczerjom, a ton mały sa Schulerjom wohn. Hizom Wiklef a Hus bjeschtaj podomne Knischki wobstaratoj, ale Lutherowy Katechismus bu wožebje se Spodobanjom hohrjesaty. Hizom we tej podjanskej Zyrkwi mjejachu te Hauptstuki, te Kasnie, tu Wjeru a ton Wotzenasch; kotrež won pschisłhowa, a tej wot Chenizy a Božho Wotkasanja pschida, jedyn Superndent we Pomerskej (Knipstrom in Stralsund) pał potom pschistaji hiszczje brjedž tamnej požleneju dweju tu pjata wot Hamta tych Kluczow. sWulkim Božim Žonowanjom bu ton Katechismus schudžom wot Woboklich a Niškich hohrjesaty a potom do druhich Neczow pschetožez

loženy. Jedyn Schlesyński Herzog je zyt stymkac
mym we Ruzy porebany bycz, a Anhaltski
Fjershta je do neho napisal: „tute Knischki su
po Bibliji moje najlubsche Knischki.

Ton Reformation so pschezo bole roschjere-
sche, nekedybowajo wot nikoho na ton Bonn a
to bamzowske Rohzenje. We Hefenskej, we
Nürnbergu, Stroßburku, Frankfurtezi na May-
ni, a drudze, jako Magdeburku, Bremeni,
Braunschweigu, Lüneburku a we Holstejnkim,
teho runja we Pomerskej a Bramborskej. Schu-
djom buchu te Kloschte: hohrie s bjenene a to
Kruzpschindzenje tychsamych k Fjerschemu nowych
Schulow a k Sdi tych Buczerjow naložene; Du-
chownyim wotruschzene, so wuzenicz, to Mišche-
lasowanje horiesbienene, Boža Ssluzba volje-
pschena, njemska Reč nuzwedžena a Bože Wot-
kasanje swobojim, stym žonowanym Kliebom a
Winom, wuziwane, a tak seindzje we njemskim
Kaju jena jako nowa Zyrkej, kotraž, žylie wot
teje podjanskej, wotdžjelena, so ta ewangeliska
mienowasche, dokelž we nej to cziste Evangelion
wuczene bu.

4.) Hjeschcze njeschto, schtož so do teho
Augspurkškeho Reichstaga podalo je.

Zako da bie Luther na tajke Waschnje jenu
Zyrkej satožil, kotraž wot bamzowskich Wustaw-
kow wuczisžena a wot teje podjanskeje Zyrkwe
žylie wotdžjelena stejese, da so bralich to nemo-
žese ani Bamzej ani tym, kiž pschinim swjeru
wisachu, lubicz. Woni wobrocžichu so tehodla
na

na Kejzora stej Prostrwu, so by won swoju Moz
nato stozit a tych Evangelskich nufowal a twun
gowal, so bychu so sazo do teje, po jich Satema
dzerzenju, jeniczyn sboznjeczinjazeje romskeje Zyr
kwie wroczi. Ton Kejzor jim teisch to flubi,
a to polubi, so dyrbi ta Wjez na jenym Reichs
tagu, we Speyeru, teisch jenym Reichsmjestzi
na hohrnym Rheini, wuczinaena bycz. Won jon
wupiza; ale pschezo bu wona sazo na jedyn zyr
kwiny Concilium pokazana, tolla pak bu naps
klietku wobsanfnene: „so we zyrkwinych Wjezach
dale niczo hinaf sczinene bycz nedyrbi, ani to
Szmečenje teje Mischie, tam, dziez so ta no
wa Wuczba saozila je, wiazu wobarane, ani
sadzjetane, ani deljepschinefene; teisch zane na
pscheczivne Prjedowanja dzerzane, a tajke Pizna
wudalane bycz nedyrbia“. Dokelz pak tute
Wobsanfnenje ton Skutk tych podjanskich
Reichsstandow bjesche, da jo czi Evangelskij hohrie
newsachu, ale pscheczivo temu protestirowachu,
a so wosebje tak wudachu: „so we Wjezach, ko
trez Bozu Czesz a tych Duschow Sboznosz na
stuwaju, jeno Boha, jako swojeho Krala a Knesa
schitkich Knezich, a teho Knesa a Sdzerzerja teje
Kscheszijanskeje Zyrkwie posnaju; so bu ktemu
psches gwjatu Chczeniju a Boze Sslowo winoj
czi sczineni, najwjazy Schymow to nemoze wu
czinicz, ale kojzdy dyrbi kam sa so stacz a jo
psched Bohom samolwicz so je hizom sahze wu
czinene so tajke Wjezy nekłuscheju na Reichstag
ale na Zyrkwinu Gromadzisnu aby Concilium;
a so wosche teho jich Wuczerjo jich na gwjate Pi
zmo,

hmo, kotrež jenicžy Swjetla dosz data, pokazu-
ja". Wot tuteho Protestirowanja su potom czi
Evangelsy to Meno Protestantojo dostali, kotrež
su sebi tak daloko lubicz dali, kajž daloko we
Wjeczach teje Wjery pscheczimo kojždemu cžlowi ke-
mu Swatkej protestiruja a pschi Wuczbach teho
Kscheszijanstwa niczo sa prawe a wjerne neposnaju,
hacž to Evangelion hano, kotrež ton Kscheszijan
psched sobu ma. A haben tehodla pschikluschy
nam to Meno: Evangelisy, kotrehož so my
teisch wosebje dzeržimy, hacž nam runje pschezo,
czi, kiž nascheho Wjery Posnacza nejku, Luther-
skich rjekaja. To pak Luther ham neje miecz był,
jako je won blyschal, so czi Podjansy tych, kot-
siž so kjeho monowenej Wuczbi posnaju, Lu-
therskich Mennija, a je rek: „schto hym ja bohi
Czerwjow Mjeh, so dyrbeli so pomni menos-
wacz"? Tak malo, laj, je won ham do so dzer-
žak, so hameho knjeckemu neczinit, ale so sa kla-
beho smertneho Cžloweka posnal, a tak teisch teje
Myšlje był, kajž hwjaty Pawol, kotryž teisch
junu džesche: „dyž jedyn rekne: ja hym Pawol-
ski; druhi pak: ja hym Apolski —“ schtu da je
Pawol? schtu pak Apollos? Sslužomnikaj wo-
naj schak staj — To pak sažo jeno tak pornjo!

Tolla pak hjeschcže žene, hacž na ton Aug-
spurski Confesion pschindžemy. 1529. pschindžje
Luther sjenym wjestym Schweizskim Wuczerjom,
sMenom Zwingli, w Marburku, whornej Hes-
senskej, romadžje, so byschtai so romadžje rostre-
czataj, dokelž ton Zwingli w Niekotrem, wosebje
we tej Wuczbi wot Božeho Wotkasanja, wot
Lu

Luthera wotfejndzje, hewaſ paſ ton Reformation
 we Schweißkei pyttasche a ſaſozi. Wobaj
 bjeſchtaj we tem pſcheſ jene, ſchtož to Ruſne teho
 zyrkwineho Poliepschenja a Bonomenja nastupa,
 jeno pſchitej Wuczbi teho Božeho Wortkaſanja
 niž zplje, da Luther derje to Pſchewobroczenje, ko
 trež Podjanszy wuczja, ſo menujzy ton Klieb a to
 Wino, dyž je ſweczene aby žonowane wjazy tu
 Naturu teho Klieba a Wina nima, ale do Kry-
 ſtufoweho Czieta a Krowje pſchewobroczene je, ſa-
 czižny, a wuczſche, ſo to Czieto a ta Krej na je-
 ne potaine Waſchnje we tym Kliebi a Wini je,
 a ſtym Kliebom a Winom we Wužiwanju doſtate
 budže, Zwingli paſ wuczſche, ſo Klieb a Wino
 Zejchi teho Czieta a teje Krowje ſu, aby taſ wele,
 ſo to dejtujaj. Wobaj dobraj Mužaj nemožeſchtaj
 we tem bežobu pſcheſ jene pſchindž, ſchtož paſ
 bydžichu czi Evangeliszy ſchizy rady widžili; tolla
 ſlubischtaj ſebi, ſo ſebi tehodla hewaſ nochzetaj
 napschečziwo bycz, ale ton Reformation ſwjeru
 daleweſ. Pſcheſ to paſ ſta ſo njetk, ſo ſo ta
 evangeliſka Zyrkej do dweju ſdžjeli, do tej evan-
 geliſkej Lutherſkej a teje Reformirſkej, aby tejſch
 Calvinſkej menowanej. Pſchetož jedyn, jaſo
 ton druhi Wobnower aby Reformatar we
 Schweißkei, ſMenom Calvinus pſchivany temu
 Zwingliuſej, kotryž wuczſche, ſo to Czieto a ta
 Krej Kryſtuſa jeno na jene duchowne Waſchnje
 we Božim Wortkaſanju je, ſchtož paſ tym na tej
 Wuczbi Luthera twerdžje Džeržajym tolla doſz
 nebie. Hač da ſtej runje tu czi dweje Poſnacki
 pſchezo porniſo ſebi dželenej woſtatej, taſ ſo ſu
 E cž

czi kóždzi swoje hegen Zyrkwje a njeschto febi Nes
 podomneho we swonkomnem Waschnju pschi Bo
 žej Ssluzbi a Božim Wotkasanju mjeli, da febi
 tolla nejsu napscheczivo stali, a su febi we Wuczbi
 pschezó blisko wostali, haj so poczeli njek zplje
 tam a hem sjenoczicj a su so kjenej Božej Ssluzbi
 a Zyrkwi sawjasali.

Schtož da pak tedym, jako so tuto Džjele
 nie sta, tych Podjanskich nastupa, da woni tym
 Protestantskim aby Evangeliskim to Wobwino
 wanje czinjachu, so zplje žane Kscheszijanstwo
 nimaja a so schitke Kezarstwa (ste besbožne
 Wuczby) hohrijewosmu, da scadzichu febi
 rzi evangeliszy Sjerschtojo, so by wot jich najwos
 hebnišich duchownych Wuczerjom jene Wusnac
 zje teje evangeliskeje Wjery a Wuczby hohrijese
 stajane a napisane bylo, a to wofebje ktemu
 Konzej, dokelž bje ton Kejzor na 8my April 1530
 jako jedyn Reichstag wupisal, a zwar we tem
 frejnym Reichs-Miestzi Augspurku, so moło wot
 nich na tymžanym jene tajke Posnackje sjaunje
 psched Woczi položene a snajomne sczinene bycz.

Wofebje bu tuto temu Melanchthonej podate,
 dokelž ton tak hježny nebje, kajž Luther, kiž so
 pschi tutym Džjeli na te tak pomenowane 17.
 Torgauske Artifelje satoži, kotrež bjechu wot
 schtyrjoch wuswolonych Duchownych na Porucja
 nosž teho Kursjerschty nastajane, a pschikotrychž
 wofebje Luther Pero wedł bjesche, a wudžjela tak
 tuto Wjery Posnackje tych Evangeliskich, swulo
 lej Sswjernoszu a swele Schikom, kotrež budže
 njek ton Augspurski Confesion menowanj. Ejes

Dom

dom pač dostachu czi Evangelšy wotpuszczene,
so mozesche wone na tym Reichstagu sjaunie
pschelasowane bycz, tolla podwoli jo ton Kejzor
napořletku.

5.) To Podaczje teho Wjery Posnacza tych
Evangelškich na tym Reichstagu we
Augsburku.

Nato bu tořame Wjery Posnacze, we teř
Kejzorškej Capell. Stwi psched tym Kejzorow a
psched 200. Sromadženymi lasowane. Wono
Dyrbesche po prawem řo na radnej Kejzi stacz, ale
ta pscheczirna Portha řo bojesche, so by řo tam
zy wele Luda ř Sslyšchenju sromadžiło. Dwař
Kurfjerszczinskej Kanzleraj stupiščaj do Sre-
dža, jedyn to łaczanske, ton drugi to njemške
Wopisno w Rukomaj. A dokeř ton Kurfjersčta
na Pschelasowanju teho njemškeho wobsta, da
lasowasche jo ton, ř Menom Bayer, tač wutřje
priotř, so mořachu tejš wohnřach a řamw del-
řach we Biskopskim Dwori wšchje Sřłowa řly-
řchecz a sřosemick. Wele tych Podjanskich mjes-
njachu, so ta Wjeř tač neprawa neje, dy by řo
jeno jedyn Minch teho nemořowat, tolej a taiře
priokřpřřacz. Tute Artifelje aby Punkty, řo
trychř 28. bje, dachu řebi wele tych Wotpuřla-
nych (Gesandten) do řwojeje Kečje pschelořicř a
czinjachu je dale snajomne. Teřame řu tejš do
řerskej Kečje pschelořene a we tych Knischřach řla-
řowanju, řotreř rjeřaju: Schwore Posnacze
řšchessjianskeje Wjery. Wone wopřimnu snaja
wecřeho to, řchtoř wtych 17. Torgausřich Artie-
řelach

kelach stejese, menujzo: 1., wot Boha; 2.,
 wot pschinarodzeneho Kjecha, 3., wot Boha te-
 ho Ssyna, 4., wot Prawych Czinenja; 5.,
 wot priedarskeho Hamta aby Ssluzby; 6., wot
 noweje Posluschnosze, aby wot Plodow teje
 Wjery a dobrych Skutkow; 7., wot Zyrkwje,
 8., scto Zyrkej je; 9., wot Chczenizy; 10., wot
 Bozeho Wotkasanja; 11., wot Spowedzje; 12.,
 wot Pokuty; 13., wot praweho Wuzimanja
 teju Sakramentow, 14., wot zyrkwineho Knejs-
 stwa, aby zyrkwineje Mozy; 15., wot zyrkwis-
 nych Wustajenjow; 16., wot swjetnych Wje-
 zow a swjetneje Woschnosze; 17., wot Krystus-
 howeho Pschichoda k Ssudu; 18., wot frejneje
 Wolje; 19., wot tej Winy tych Kjachow, aby
 swotkal Kjach je; 20., wot Wjery a dobrych
 Skutkow; 21.; wot Czeshenja tych Sswjatych;
 22., wot teho Sakramenta teho Woltaria po
 wobojim Shtalczi; 23., wot Mandjelstwa tych
 Duchomnych; 24., wot Mischje; 25., wot czi-
 chej Spowedzje; 26., wot Rosdjjelenja Jndz je aby
 sakasanych Schpajsow; 24., wot floschterkich
 Sslubenjow; a 28., wot Mozy tych Bislopow.
 A tuto sjaunje wotpolozene Posnacze tych Evans-
 gelskich na tym Reichstagu, ton Augspurgski Con-
 fesion, bu na to temu Reizorej, kjeho kamemu
 Rosudzenju we Wotpismi podate. Czi Podjans-
 sy zwar dachu febi wele Prozy, io hinajsko
 dopokasacz; ale Melanchthon wostabi tutu jich
 Napscheczimnosz zylje sienem Pismom, kotrez bu-
 dze-ta Apologia teho Augspurskeho Confesiona
 menowana, a steji teisch stym Augspurskim Con-
 fesionom we tych Symbolskich Knihach.

Dokelž da febi czi Podjansky dale radžicž a
 pomhacž nemedžichu, da nadkłodžowachu njek te
 ho Kejzora k gwałtnym Krocželam; a temu Kurs
 fierschczi we Saronскеj a tym druhim Sierschtram
 bu rehžene, so budže jim Kraj a Lud wsatn, jeli
 nemotstupja. Pschi tem Reichsobscheidži bu ton
 Wormski Edikt wobnoweny, ton Reformazion
 sacžigneny a tym Evangeliskim pschikasane, so
 ktej starej Wuczbi wrocžicž, kžomuž je ton Kejzor
 swoju zplu Mož dacž wł. Luther, kiž sam na tym
 Reichstagu nebje, dokelž bjechu jo jemu czi Jeho
 wotradžili, ale so sbliska Augspurka hohrjedžer
 žal bjesche, neda so temu samolicž, a wosta jenač
 wutrobicp. Jako jeha ton mečki Melanchthon
 woprascha: weczim dyrbja tym Podjanskim se
 cher domolicž, wotmolwi Luther, so jim je hižom
 we tym Confesioni žy wele nochdate, a won bjes
 sche hižom tejšch predy prajit, so won tač cžischje
 stupat neby, menujžy, kajiž ton Melanchthon.
 Na Kursfierschtu pižasche won: „Wascha Kurs.
 Žagnosž bydž jeno troschtna. Krystus je tu a bu
 dže Žich sažo posnacž, dyž Boni jeha posnacž
 budža psched tym stym Narodom.

6.) Njeschto wot teho, schtož so po tym
 Augspurkskim Confesioni hacž do Lu
 therowej Smerczje podalo je.

Tak wele, hacž da pschimschjem tem Luther
 Wojnu wotradžesche, da posnachu jo tolla czi
 Evangelšy sa Rusne, so romadžie sawjasacž,
 schtož so tejšch 1531. we Schmalkaldži, (w Hen
 neberz

neberskim a to we Fränkskim) na 6. Ejet sta, pschi
 czimz ton Kursjerscha, Jan ton Bobstajny, a
 ton Landgrofa Philipp we Hefynskej ta Loma
 bjeschtaj. A dokelz so jich tolla ton Kejzor bo
 jesche, dokelz won tych Turkow na Schwiji mjeje
 sche kiz pschi Ungerstich Mesach swulkim Bojskom
 stejachu, da dostachu woni 1532. we Nürnberg
 ku, dzejz bu snimi zyrkwiny Njer sezineny, so bu
 to Augspurske Wotkudjenje hohrjesbjenene, a to,
 so nichto Wjery dla dale sadzjetany bycz nedyr
 besche, a dyrbesche tak mostacz kajs je, hacz by
 swojim Czaju na jenem zyrkwinem Gromadze
 nju schitko wuczynene bylo. Tolla pak czi ewan
 gelszy Sjerschtajo na to twerdzje netwarjachu a
 pschidleschichu | tuto swoje Sawjasanje 1535.
 hishcze na 10 Ejet, a stupi tejsch ktemu hishcze
 ton Dännemarkski Kral.

Borsy nato wumrije Lutherowy wulki Ne
 pscheczel, ton Herzog Jurij wot Saxonskej, (won
 mjejesche te horne aby weczorne Saxonске Krejs
 by) a jeho Bratr Heinrich, kiz sa nim pschindzje
 stupi tejsch ktemu Schmalkaldskemu Swjaskej.
 Predy pak bjesche hizom ton Kursjerscha, Jan
 ton Bobstajny, wumriet, a Jan Friederich na jes
 ho Mjesto pschischol, skotrehoz Krajow so potom
 ta ewangelska Wuczba do tych Herzogstich pschi
 czany. 1544. sczini Kejzor stym Franzowskim
 Kralom Njer, a njetz nato myglesche, so by tych
 Ewangelstich Sjerschtow s Wojnu wobczanyt, a
 jich, kiz wtym Schmalkaldskim Swjaske stejas
 chu rosenat. Dokelz pak so hishcze moyny
 Dost

dost
 schi
 jog
 sw
 Eva
 A n
 dyr
 jich
 thic

dos; neezujesche, da so pomatu pyttasche moznis
 schi sczinick, sawjasa so melczo stym mladym Hero
 zogom we Saronскеj, kiz krotzy so na ten Thron
 swojeho Nana bynyt bie, a kiz so zwar sjaunje
 Evangelskim posna, tolla pak so snimi neswjasa.
 A na tajke Waschnje nastomasche ton Czaj, so
 dyrbjachu czi Evangelšy s Wojnu wobczeneni, a
 jich Wjez teje Wjery a Wuczby se swjetnej Mozy
 knicjemu sczinena bycz.

6ty Staw.

Lutherowa Smercz.

Sisćeze predy, hacz bu tuta Wojna sapoczao
na, wumrje Luther, kiz te posljene dzeta swojeho
Ziwenja pschezo korowaty bjesche. A to tejsch zadny
Dzlw nebje, dnz my wopomnimy, scho tuton Muž
Dzjetak, reczak, prijedowak a pisak je; kak won tehodla
pschezo we lutych Myslach, we Matezenju swojich
Ducha Mozow, kotrez tu czjelnu Naturu jara zyruc-
je, we stajnem Pskemyslenju, a we wele a wulo-
kim Wobstaranju nepschestajo byl je, tak, so je se
swjatym Pawotom rez mot: „we Prozy a Dzjeti,
we wele Wachowanju, — a so ja schjednje budu
nadbjehanj a so namni lejzi schjedna Starosz saw-
schje Zyrkwje.“ 2. Kor. 11, 27. 28. Won dzje-
lasche psche swoju Moz a dyrbesche posljeni Czaf
husto Sstabuszje dla s Kljerki delje. 1544. pschesta
won, jako Docter a Profesar Bozeje Wuczby, we
swojim Wittenberku Schtudentam swoje Kollegie
lasowacz. Pshitem dzesche won: „to da je njestk
moje Dzieto, Boh daj, so bych u jo druhsy ljepe czin-
nili; ja wjazny nemozu, ja sym slaby!“ Wono zyr-
sche so jemu to Widjenje jeneho swojeho Woczka su-
bicz, a teho Czепенja a Wostabnenja swojeho
Czjeta dla, zysche najradse smjerom a we Czischini
na Kraju pola Borny pschebywacz: Woszebje rudze-
sche so won, na tym Weczoru swojeho tej Zyrkwj
Bozej hohrijewoprowaneho Ziwenja, so ton Me-
lancthon tak jara mechki a skoro kablazy bjesche,
czi Tjerschojo pak bez Wutrobny a tak newobsankni-
czi

czi bjed
teho D
romad
na S
saw,
zimy f
dobry
da mo
Profsch
Schpi
Kaju
po mo

H
rejjom
lebeno
Man
jescht
lje pr
won
po W
ciene
stupi
so sa
Cze
tana
kim,
nato
cha
sche
pom
W

czi bjechu, jako tejsch, so dyrbesche to Pshiblikowanje
teho Niewedra widzič, kotrež so wošche teje Zyrkwje
romadže czenische. Zuto bjesche jemu hižom dotho
na Staroszi, dokelž won jo dljeje predy wohnwidzi-
sche, so bjechu to jeho Sstowa: „tak dotho hač ja
žiwj bym, hischče žanu Nusu nesmjese, a budže
dobry Mjer we njemskim Raju; dnž pač ja wumru,
da modlcze šo! wono budže sawjernje Modlenja a
Proschenja treba. Nasche Džeczi budža dyrbecz sa
Schpišami pšhimacž, a wono budže we njemskim
Raju studnje stacž; tehodla praju ja, modlcze šo
po mojej Ssmerczi.“

Hischče krotko do teho swojeho Wumrecza 1546.
rejšowasche won do swojeho narodneho Mjesta Eiß-
lebena, dokelž mjejesche tam teju dweju Grosow woč
Mansfeld jeneje Wježy dla, kotruž romadže mje-
jeschtaj, sjednacž. Zudy won hischče schtyri mo-
lje předowasche, a ton 17ty Februarus wečeresche
won hischče se swojimi Pšheczelemi. Ale smolom
po Wečeri poča skoržicž, so jemu Brust romadu
cžene, a leny šo. Borsy pač wotzuczi won sašo,
stupi k Woknu a modlesche šo stylno Ruzy. Won
šo sašo leny a skoržesche snoweho na Seyßlnosž a
Čješkotu pola Wutroby. Wono by Pomož pyt-
tana, ale wono nicžo nepomasche. Won da schle-
kim, kž wofoto neho bjechu, Kuku, a spjewasche
nato: „do twojeju Kukulow poruczu ja mojeho Du-
cha“, posbjeny hjeschče junu swoju Lomu, a dže-
sche: „ja cžanu wofal, ale my mamy Boha, kotryž
pomha a Knesa Knesa, kž woč Ssmerczi wumože.“
Won by wopraschany, hač won na tu Wuczbu
wum

wumrje, kajž won ju přjedował je? Wotsje wot-
mohwi won: haj, haj! a stym wumrje won cžischje
a smjerom ton 18ty Februartus, 1546. rano zeczeš
Schundzi, we 63tym ljetczi swojeho wuzlenje
džjetateho žiwjenja.

Wono nasta jene wulke Plakanje a žalosjenje
a tejš ton Kursjerscha bje jara srudny a želesche wo
neho. Won poruczi, tejš so by jeho Cžjeto do
Wittenberka wešene byto. Na tym žnym Pucžu
dachu jo w Mjestach a na Wsach jara widžicž, kał
lubn a drohi jim tonžamy był bješche, a schudžom
pšchewodžowachu woni jeho Cžjeto, dužy buch schu-
džom Stony stonene, a wošebje pytrachu jemu we
Wittenberku hišcže po Smerczi wschu možnu Cžesž
wopokasacž. Jeho Cžjeto bu tu we Schloßpřekwš
i Wotpocžinkej stajene, a jemu, kajž tejš potom
Melanchthonej mošasne Plotty (Napřsmom polo-
žene, jako tejš jich Snamenja, aby wobej po swojeh
Parschoni a Podomnoszi wotmolowanej, hohrjest-
jenej. To lješche Wopommenje pał by tymaj ša-
mpmaj wo tu žyrlej Božu wulžy jara sašluženymaj
Muzomaj we Wutrobi schišlich jich Cžeszerjow sta-
jene. A hišcže njerko budže ta Sašlužba Luthe-
rowa wot Wošolich a Nřšlich, haj šamo wot
našlich Pšcheszjanslich Šsobubratrow, iych Po-
djanslich, pošnata.

Dokelž da šmy šebi tał šchelake wot Luthera a
jeho Reformatjona, hacž do jeho Wumrecža, wo
powedali, da žemy hišcže nješto ktemu pšhidacž,
šchtož nam tyteho našeho nebo Docter Luthera po
jeho

jeho
staj,
trot

Lo

pšchist

a moš

cješche

bješche

Šwoš

wutro

pšchid

truj

Picju

špoch

mješ

jašni

Wo š

bole

runje

so wj

habo

so jez

zym

dla

Kyrl

torry

mješ

byn

teho

i kał

muj

jeho Parschoni, Wutrobi a Duchu psched Woczi
staji, jako tejsch njeschto male spomnicz, schtoz so
krotko po nim sta.

Ton nebo D. Luther bjesche brjeneje Parschony,
pschistojneho muskeho Schtalta, bylnych Stawow
a mozneho Czjeta. Sjeho jasnych Woczow swjes
czesche so jeho wohenjowy Duch, jeho Schynma
bjesche bole wotra hacz lahodna, a sewscheho jeho
Swohnkomneho bje ton sprauny, runje wohn, a
wutrobity Muž widzicz. Jeho Strowosz bu we
pschichodnych ljetach ljescha, hacz swoprjorka, ko-
ruz snadz psches swoju Sdzerzliwosz we Indy a
Piczu dobru sdjerza, won drudy njeotre Dny po-
spochi niczo aby tolla jara malo wuziwasche. Won
mjejesche, fajz so praji, jara dobru Lowu, wotry,
jajnie widzajy Kosom a kytse dobre Kofudjenje.
Po swojej Wjedomnoszi bje won jedyn wot tych naj-
bole wuczennych Mužow swojeho Czaja, hacz won
runje we tym swojemu Melanchthonej Czesz dawasche,
so wjazy wje, hacz won. Pschitem jedyn jara bo-
habojasny Muž, a tak polny Dowierenja na Boha,
so jemu pschiwshjich tych najweczich Czeschforach a
tym wulkim Strachu, we kotrymž won teho Bonna
dla bje, zenje Wutroba spanyta neje, fajz habn ton
Kyrlich: Jedn twerdy Rod ic. wot teho swjessi,
kotryž won sedym sczini, jako won do Wormsa hicz
mjejesche. A wot kajseje Djjetatoszje! dnz jeno je-
dyn jeho sawostajene Pisma wosme, kaha wosche
teho, schtoz won prjedowal, wobstaral, kojzdemu
k Radzi stat, a hewak czinił je, so wopomni; kzo-
muž to wulke Djjeta teho Pschetoženja Biblije pschimo-
dje,

dže, kotrež won 1534. dokonjo, da dyrbi so posnacž,
so je won jedyn nesprožny Muž byt, a dyrbinny
so džiwacž, so je won schemu temu fastacž mol.
Tejšch nebje won wot Łakemnstwa wobšyneny, ale
tak dobrocziwny, so won switko rosdawał, a drudy
zehodla Musa we jeho Domi byta je, haj jeho dobra
s Bohom a s Cžlowekami derjemjenjaza Wutroba cžje
resche jeho tak daloko, so žysche junu te kmošjaze
Penesny jeneho swojeho Džjeszja prejcz dacž, dokelž
hewał nicžo wjazny nemjejesche, pecza pať jeho jeho
Mandželska Kata hjeschče natem sadžjetala je.
Tejšch bjesche won jeneho wešeteho a drudy žortni-
weho Waschnja, wesebje rad pschi Blidži, so tejšch
šamo jeho tajke Kecze napisane su. Junu dopra-
šcha so jedyn wešny Muž knemu, kotryž hjesche
njekoho do Mjesta pschwes. Ton žysche rade teho
praweho Bamža, kajž Smejnud Luthera menowa-
sche, widžicž. Luther runje wobedowasche, ka-
sasche pať jemu nužpschindž dacž, da jemu Kuku,
a pschłpi jemu se swojeho Karana, a džesche knemu:
„dnž ty Dom pschindžesch, da reť ty ľudjom, ja
šym Dr. Luthera, teho najwecžeho Kezarja, sa Kuku
mjet.“ Zehodla tejšch Džiw nebje, so won Musi-
ku lubowasche, a won bje we nej tak wjedomny, so
je won swojim možnym Kyrliščam runje tejšch tak
možne a pschistojne Łošny šam scžinicž a dacž mol.
Brallch budze jemu to porukowane, so je žy hježny
a runje prejož byt, a tych Podjanskich, a šamo teho
Bamža, kotremuž so tolka Cžesz šluscha, jara
schimsowal. Ale, lubny Božo! džeha je Cžlowek,
kž by bewscheje Estabesžje byt; a nebydžišche Lu-
ther jeneho tak nahleho Duchu mjet, da tejšch won
to

to do
tošji w
f
fak so
wjašam
therl d
Tu
tolla j
žytwi
1545.
Dokelž
ale ty
nene b
Evang
pichip
so by t
Swoja
sta, h
nover
Frank
drube
pacž w
hšom
s Kežo
ta, Jo
Steja
temu
šersche
tejšch
Wuj b

to dokonjat neby, schtož won po swojej Wutrobia-
toszi wuwed je.

ſ Najkrotšim da hješčeže njest nješto wot teho,
kaž ho tym Evangelškim Schmalkaldenskim Sa-
wjašannym, a tej mtodej ewangelškej Zyrkwi po Luz-
šeri dješče.

Zudn dyrbi ho hiščeže to spomnicž, so bu da
tolla junu, po dohlm Hottowanju ktemu, jedyn
zyrkwin Concilium we Trentži, (w Tyrolškej) wot
1545. hačž do 1546. jako Luther wumrje, djeržany.
Dokelž da na tymšannym tym Evangelškim nicžo
ale tym Podjanskim schitko k dšepšchemu wobšank-
nene bu, a jo psčežo tak wosta, kaž predn, da cži
Evangelšny tute Wobšanknenja sacžišnychu. Sa to
pšchipojdži jim ton Kejžor, Carl ton 5ty Wojnu,
so by ton Schmalkaldski Swjašk rosenak. Zuton
Swjašk wuczini: ta Kursjšečžinska Saxon-
ška, Hešenška, Brandenburgška, Anhalška, Hans-
noverška, Wirtenberška, Pommerška a te Mjesta
Frankfurt na Maini, Augšpurk, Mogdeburk, ja
druhe njekotre. Ton Herzog Morik we Saxonškej,
hačž won runje ho krei ewangelškej Wjeri posna, bje
hižom, tajkej šwjatnej Politiki dla, hižom predn
ſ Kejžorom sawjašany. Dokelž da bje ton Kursjšeč-
ka, Jan Friedrich, kaž schižny drubšy w tym Swjašku
Stejazy, do Reichsachtu sastorcženy, da ton Kejžor
temu Morikej poda, ton Reichsacht na tym Kur-
šjšečži wuwesz a jemu Kraj a Ludži wsacž, kiž
kejšch, hačž runje neradn, dokelž Jan Friedrich jeho
Wuj bješče, do jeho Kraja sacžany. Tak dyrbesče
1011

ton Kursjerscha to Wojsko tych Sawjasanych wo-
puszczicę a dom kwatacę, so by Moriza se swojeho
Kraja wuhnat, kotrej so tejsch sta. Dokelz pak
Kejzor pschindze, da so schelzy tych Sawjasanych
s Wojszu psched nim wotdzjelichu; won pschiczeje
dale k Elbi, Kursjerschezt napscheczwo, kiž so pola
Mühlberka romadze sczeneny secher s dasche. Jedyn
Bur, kotremuz bjechu Konje wsall, pscheradzi tych
Saponskich, so won Kejzorskim niwki Blak pokas-
sa, dzejz mozachu psches Elbu hicz, kiž njest teho
Kursjerschu nenadzujzy nadpanychu; wono pschin-
dze k Birwi, we kotrejz bu Jan Friedrich jaty, a
jeho Kraj Morizej daty. Ton Heßensti Landgrofa
Philip bu njest tejsch nusowany so Kejzorej podczis-
nycz, kotryz jeho wsa, a jeho stym Kursjerschu ja-
teho dzerzesche. Tak bu ton Swjast tych Evangel-
skich rostorneny a ta wot Luthera satozena Zyrkwicze-
ka stejesche njest na stabym Gruntzi. Ton Kejzor
zysche na to tu Wjez tak wele hacz mozno wurunacz,
a da wjeste Wjerpunktyn hohrje sestajecz, po kotry-
miz so czi Podjanszy a Evangelizy dzerzecz dyrbjas-
chu, hacz do jeneho noweho Zyrkwineho Stromadze-
nja a bu tehodla to Interim menowane, kotrejz pak
tejsch sa so wot tych Evangelskich Sjerschtow nedny
hohrjew sate.

Posljedn, jako Moriz widzische, so ton Kejzor
melczo na tem dzjeta, so by te Reichstawy potloczil
a schitku Moz sam na so sczanny, wobsankny, won
pschi sebi, tu Moz teho Kejzora wostabicz, a ton
Schtant tych Evangelskich poljepschicz. Jako jeho
Gjap pschindze, stupi won sam Kejzorej napschecz-
wo

two a
na so
Kejzor
a na
zylje
W Un
richu
rik,
propy
erstej
kotry
tymje
Prav
potau
Grnt
Wiste
Aug
twerd
saje
Werte
twerd
A
suben
wsch
nebie
Kefor

wo a sczany tehodla tak derje njekotrych Sierschtow
na so, jako so teisch sfranzowskim Kralom sawjasa.
Kejzora pak bje won hacz dostal wedzit secher sczinicz,
a na jene dobo nadpany won jeha, jako tonkamy
zylje secher bjesche a nato pschihottowany nebje.
W Ungerскеj dzjetachu Turkojo slje, na Rheimi bes
richu jemu Franzosojo preicz a sa nim czensche Mo-
rik, so so jemu pocza styslacz a dyrbesche wo Mjer
proßicz. Nato pschindzje wono we Pasawi (w Bay-
erskej) 1552. kjenemu zntemu zyrkwinemu Mjeri,
kotry budze ton Pasauski Vertrag menowany. Na
symkamym bu tym Evangeliskim rune a jenajke
Pravo stymy Podjanskimi nuzrumowane, dostachu
potnu Frejotu tej Wjern a buchu wot wscheje
Grychtsmozy (Gerichtsbarteit) teho Bamza a tych
Biskopow wotwjasani. Tuto bu potom 1555. we
Augsburku psches jedyn potny zyrkwiny Mjer wob-
twerdzene, wot kotrehoz ton Pasauski jeno to prjeno-
sche Satozenje bjesche, tehodla teisch won jeno jedyn
Vertrag rjekasche, na tutym pak bu schitko wob-
twerdzene.

A tak wedzilsche Boh tu Wjez, Potraz so zylje
subena s dasche, f Ejepshemu wobrocilcz; a je steho
wscheho widzilcz, so to žana lutka czlowoska Wjez
nebiesche, ale jena Wjez Boza, — ton Lutherowy
Reformazlon.

Faint, illegible handwriting in a historical script, possibly Sorbian or Latin, covering most of the page.

